

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA FINANČÍ

Analýza bankovních produktů pro mládež a studenty v České republice

Analysis of banking products for young people and students in the Czech republic

Student: Aneta Bijoková

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Josef Novotný

Ostrava 2009

Zadání bakalářské práce

Student: **Aneta Bijoková**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R010 Finance
Specializace: 00 Finance
Téma: **Analýza bankovních produktů pro mládež a studenty v České republice**
Analysis of banking products for young people and students in the Czech Republic

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Charakteristika depozitních bankovních produktů
 3. Srovnání bankovních produktů pro mládež a studenty v České republice
 4. Analýza a vyhodnocení vybraných bankovních produktů
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- DVOŘÁK, Petr. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2005. 681 s. ISBN 80-7201-515-X.
- REVENDA, Zbyněk a kol. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 3. vyd. Praha: Management Press, 2000. 626 s. ISBN 80-7261-031-7.
- ŠENKÝŘOVÁ, Bohuslava. *Bankovníctví I*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 1997. 264 s. ISBN 80-7169-464-9.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Josef Novotný**

Datum zadání: 21.11.2008

Datum odevzdání: 07.05.2009

Ing. Iveta Ratmanová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.”

V Ostravě.....

.....

podpis studenta

Poděkování

Děkuji **Ing. Josefu Novotnému** za odborné vedení a cenné rady, které mi poskytl při vyhotovování mé bakalářské práce.

Obsah

1. Úvod	2
2. Charakteristika depozitních bankovních produktů	3
2.1 Bankovní produkt	5
2.2 Členění bankovních produktů	6
2.2.1 Tradiční členění	7
2.2.2 Členění dle klientského programu	10
2.3 Depozitní bankovní produkty	10
2.3.1 Běžný účet	13
2.3.2 Termínovaný vklad	14
2.3.3 Stavební spoření	15
2.3.4 Vklady na vkladní knížce	16
2.3.5 Bankovní dluhopisy	17
2.3.6 Depozitní certifikáty	17
2.3.7 Další depozitní produkty	18
3. Srovnání bankovních produktů pro mládež a studenty v České republice	20
3.1 Česká spořitelna	21
3.1.1 Osobní účet České spořitelny Student	21
3.1.1.1 <i>Standard</i>	22
3.1.1.2 <i>Plus</i>	23
3.1.1.3 <i>Speciál</i>	23
3.2 Komerční banka	25
3.2.1 G2	25
3.2.1.1 <i>Základní verze G2</i>	26
3.2.1.2 <i>Nadstandardní verze</i>	27
3.2.2 UNIkarta	29
3.3 Československá obchodní banka	29
3.3.1 Studentské konto Plus	30
3.4 Shrnutí	31
4. Analýza a vyhodnocení vybraných bankovních produktů	33
4.1 Teoretické aspekty zvolené metody	33
4.2 Výběr nejvýhodnějšího studentského účtu	38
5. Závěr	47
Seznam literatury	48
Seznam zkratk	
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Přílohy	

1. Úvod

Bankovnínictví plní v naší společnosti velmi důležitou úlohu a jeho nedílnou součástí jsou obchodní banky, které jsou významným finančním zprostředkovatelem, a které jako i ostatní bankovní instituce se snaží udržet stávající klienty a získat co největší počet nových klientů. Z tohoto důvodu neustále inovují a vytváří nové bankovní produkty a služby. Pro banky jsou velmi zajímavou cílovou skupinou studenti středních a vysokých škol, protože očekávají, že po skončení studia zůstanou i nadále jejich klienty, kteří budou využívat placené služby bank.

Bankovní produkty speciálně určené pro studenty jsou v nabídce téměř všech bankovních institucí, které se snaží je nalákat na co nejvýhodnější podmínky. Studentské účty oproti běžným účtům mají výhodu v tom, že některé služby jsou zcela zdarma (např. služby přímého bankovnínictví, zřízení, zrušení a vedení účtu). V současné době roste počet studentů (zejména vysokých škol) a vznikají nové finanční instituce poskytující studentské účty, a proto analýza těchto bankovních produktů může přispět k lepší orientaci na bankovním trhu a vybrání vhodného studentského produktu.

Cílem této bakalářské práce je vybrání nejvýhodnějšího studentského účtu ze tří zvolených bank v České republice (jedná se o velké banky: Česká spořitelna, Komerční banka, Československá obchodní banka), s pomocí vícekritériální analýzy, k jejíž vypracování jsou stanovena kritéria: konkrétně vedení účtu, výběry z bankomatů, přímé bankovnínictví, vklady hotovosti, přijaté platby z jiné a stejné banky.

Bakalářská práce je rozdělena do pěti kapitol. První kapitola obsahuje úvod a pátá kapitola závěr.

Druhá kapitola je věnovaná vysvětlení základních pojmů, jako je banka, bankovní systém, bankovní produkt a charakteristice depozitních bankovních produktů.

Třetí kapitola obsahuje jak základní informace zvolených bank, tak analýzu jejich studentských kont, konkrétně Osobního účtu Student České spořitelny, konta G2 Komerční banky a Studentského konta Plus Československé obchodní banky.

Čtvrtá kapitola je rozdělena na dvě části. V první části je popsána metodologie rozhodovací analýzy a jednotlivé kroky této metody. V druhé části jsou provedeny výpočty, na základě kterých je vybrán nejvýhodnější studentský účet.

2. Charakteristika depozitních bankovních produktů

Banka a bankovní systém

Banka je finanční instituce, která především soustřeďuje dočasně volné peněžní prostředky a následně je poskytuje klientům (žadatelům o tyto prostředky) formou půjček. Dále pak emituje bezhotovostní peníze tzn., že vydává peníze ve formě zápisů na bankovních účtech a zajišťuje provádění platebního styku čili uskutečňování plateb mezi subjektem a bankou.

Banka také vede účty pro klienty jak v české tak cizí měně, nakupuje a prodává valuty, vydává platební karty a cestovní šeky. Vykonává funkci depozitáře, tedy je institucí, která přijímá do úschovy peníze a cenné papíry.

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, definuje banku jako právnickou osobu se sídlem v České republice, která je založená jako akciová společnost a na základě bankovní licence vykonává bankovní činnosti. Bankovní licence je udělována Českou národní bankou po konzultaci s Ministerstvem financí České republiky. Právnická osoba, která obdržela bankovní licenci může působit jako banka a nést toto označení v názvu.

Licence se uděluje na základě předložení žádosti, která obsahuje náležitosti stanovené vyhláškou České národní banky¹. Po předložení této žádosti je zahájeno správní řízení, které obvykle trvá 6 měsíců. V průběhu správního řízení se posuzuje finanční způsobilost akcionářů a osob, které jsou navrhovány do řídicích orgánů banky, ale také je posuzována budoucí likvidita čili schopnost vyplácet platby na požádání a rentabilita tedy výnosnost. K udělení licence musí být složena částka 500 milionů Kč jako minimální výše základního kapitálu, která musí být uhrazena v peněžní formě na předem stanovený účet. Licence se vydává na dobu neurčitou a obsahuje činnosti, které banka může poskytovat.

Soubor všech bank nacházející se na daném území, jejich vzájemné vazby a vazby k okolí, je nazýván bankovním systémem. Podoba bankovního systému je ovlivněna mnoha faktory. Mezi nejdůležitější faktory patří legislativa, regulatorní omezení, historické a ekonomické faktory. Primárně bankovní systém je rozdělován na jednostupňový a dvoustupňový.

Jednostupňový bankovní systém je nejstarším systémem, kde bankovní činnosti centrální banky včetně emise hotovostního oběživa provádí některá z bank.

¹ Vyhláška č. 90/2006 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádostí, oznámení a minimální výše finančních zdrojů poskytnutých pobočce zahraniční bankou.

Dvoustupňový bankovní systém je tvořen dvěma stupni. První stupeň je tvořen centrální bankou a druhý stupeň komerčními bankami a finančními institucemi. Centrální banka plní mikroekonomickou a makroekonomickou funkci.

Do makroekonomické funkce patří:

- emise hotovostních peněz, kterou jako jediná může provádět centrální banka;
- devizová činnost, jejíž podstatou je vyhlásování kursu české měny k cizím měnám, stanovení cen zlata v bankovních operacích, úschova a správa měnových rezerv, se kterými je operováno na devizových trzích;
- měnová politika, která je realizována k dosažení stanovených měnových cílů prostřednictvím měnových nástrojů. Měnové cíle jsou definovány zákonem o centrální bance².

Centrální banky při plnění makroekonomické funkce mají různé cíle, např. stabilní vývoj měny. Stabilita měny má vnější a vnitřní dimenzi. Vnější dimenzí je usilováno o kursovou stabilitu a vnitřní o cenovou stabilitu. K zabezpečení stabilní měny je využíváno různých měnověpolitických nástrojů, např. operaci na volném trhu (usměrňování vývoje úrokových sazeb), povinných minimálních rezerv (předem stanovený objem peněžních prostředků, který je povinna každá banka udržovat na svém účtu u ČNB), automatických facilit (umožňují uložit či zapůjčit peníze).

Ve funkci mikroekonomické je centrální banka:

- bankou bank, která poskytuje ostatním bankám v dané zemi bankovní služby (např. vedení účtu, poskytování úvěru obchodním bankám) a reguluje jejich činnost. Při poskytování úvěru centrální banka vystupuje jako věřitel poslední instance, která tímto usiluje o posílení likvidity a získání dalších zdrojů pro financování aktivních operací bank;
- bankou státu, která se zabývá poskytováním bankovních služeb pro vládu (zabývá se správou státního dluhu) a státní správou. Centrální banka se zabývá správou devizových rezerv státu, vede účty státního rozpočtu, provádí státní dozor nad obchodními bankami, vede evidenci cenných papírů, atd.;
- instituci, která reguluje a dohlíží nad ostatními bankami. Centrální banka reguluje činnost bank právními předpisy a dohlíží na dodržování těchto právních předpisů. Centrální banka uděluje licenci působit jako banka, usiluje o správné

² Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance.

a bezpečné fungování bankovního systému, ale také chrání klienty před možnými riziky či podvody bank;

- reprezentantem státu v měnové oblasti, který řeší finančně měnové otázky, uzavírá dohody se zahraničními bankami a mezinárodními finančními institucemi, informuje veřejnost o měnovém vývoji, problémech a způsobech řešení.

Cílem mikroekonomické funkce je zajistit, aby bankovní systém byl stabilní, efektivní, důvěryhodný a bezpečný. Úpadek jedné banky může vézt k úpadku ostatních bank až k celkovému kolapsu celého bankovního systému.

V České republice byl do 1. ledna roku 1990 jednostupňový bankovní systém. Od 2. ledna 1990 do současnosti je náš bankovní systém uspořádaný na dvoustupňovém principu. Funkci centrální banky zde plní Česká národní banka se sídlem v Praze. Dále bankovní soustavu tvoří obchodní banky, které mohou být univerzální a specializované. Univerzální banky poskytují širokou škálu služeb univerzálního charakteru (např. vedení účtů, vydávání platebních karet, poradenské a zprostředkovatelské služby) oproti specializovaným bankám, které se zaměřují na konkrétní bankovní služby. Ke specializovaným bankám patří stavební spořitelny, hypoteční banky, investiční banky (poskytují dlouhodobé úvěry), splátkové banky (spotřební banky, které se zabývají nákupem služeb a zboží na úvěr).

2.1 Bankovní produkt

Bankovní produkt je služba, která je výsledkem bankovních aktivit a je poskytována klientovi za úplatu. Banka usiluje o vytváření takových variant bankovních produktů, aby byly využívány co největším počtem klientů. Široká nabídka produktů nabízených bankou se liší v detailech a to proto, aby si klient mohl vybrat produkt s takovými parametry, které splňují jeho požadavky.

Každý produkt se svými vlastnostmi odlišuje od ostatních, ale existují 3 společné rysy těchto produktů, kterými jsou vzájemná propojenost a podmíněnost, dualismus a materiální charakter.

Prvním společným znakem je vzájemná propojenost a podmíněnost, která je důležitá pro každou banku z hlediska volby struktury produktů nabízených bankou, ale také z hlediska stanovení cen jednotlivých produktů. Volba struktury produktů znamená, že i produkty s výhodnými podmínkami nemusí přilákat klienty, jestliže současně banka

nenabízí produkty k němu související (např. klient nemůže provádět bezhotovostní platby aniž by měl zřízeny běžný účet). V případě existence těsné propojenosti produktů se snaží banka přilákat klienty tak, že nabízí produkty za nízkou cenu.

Druhým zmíněným společným znakem pro všechny bankovní produkty je tzv. dualismus. Podstata tohoto rysu je, že každý produkt se skládá jak z věcné, tak z hodnotové stránky. Věcnou stránkou produktu rozumíme to, kolik produktů máme, zatímco hodnotová stránka představuje to, jaký je jeho finanční objem.

Třetím a posledním společným znakem je nemateriální charakter. S nemateriálním charakterem jsou spojeny tři znaky. Prvním znakem je neskladovatelnost, tím je myšleno, že není možné se předem produktem předzásobit, či produkt dříve vyrobit nebo skladovat. Druhým znakem je abstraktnost, to znamená, že produkty nejsou viditelné a právě pro větší zviditelnění (prodejnost) banka prostřednictvím reklamy či poradenské činnosti informuje klienty o svých produktech a blíže vysvětluje jejich přednosti a možné využití. Třetím znakem je nepatentovatelnost. To znamená, že žádný produkt nelze chránit patentem a z toho vyplývá, že nové produkty jsou lehce napodobitelné.

Vývoj informačních a komunikačních technologií přinesly kvantitativní a kvalitativní změny produktů bank. V současné době dochází jednak ke zvyšování počtu poskytovaných služeb, ale také k jejich zkvalitňování, jednak k rozvoji internetového bankovníctví (přes internet lze nově brát úvěry, investovat do podílových fondů, sledovat a spravovat portfolio, atd.).

Bankovní produkt lze charakterizovat i jako konkrétní bankovní obchod. Bankovní obchody jsou realizovány pouze vně banky, mezi bankou a klientem, mající charakter bankovního produktu. Při bankovních obchodech je banka v pozici věřitele, která poskytuje bankovní produkty klientovi za úplatu, který je tedy dlužníkem. Věřiteli vznikají pohledávky za dlužníkem a dlužníkovi vznikají závazky vůči věřiteli.

2.2 Členění bankovních produktů

Bankovní produkty lze rozdělit podle několika hledisek. Nejčastějším tradičním členěním bankovních produktů je podle toho, se kterou stranou rozvahy souvisí. Dle bankovní bilance jsou produkty členěny na aktivní, pasivní a neutrální. Vedle tradičního dělení bankovních produktů existuje i modernější z hlediska toho, jaký účel má pro klienta daný produkt. Produkty jsou zde členěny na finančně – úvěrové obchody, vkladové

produkty, platebně zúčtovací produkty, produkty investičního bankovníctví a pokladní a směnárenské produkty.

2.2.1 Tradiční členění

Dle bankovní bilance jsou produkty členěny na aktivní, pasivní a neutrální. Banky při aktivních obchodech jsou v pozici věřitele a pro klienty představují způsob financování vlastních potřeb. Aktivní bankovní obchody souvisejí s levou, tedy aktivní stranou rozvahy banky. Mezi nejdůležitější aktivní obchody řadíme úvěrové operace, investice do cenných papírů a vytváření pokladní hotovosti.

Poskytnuté úvěry zaujímají téměř 60 % aktiv banky. Banka (věřitel) poskytuje dlužníkovi (podnikům, občanům nebo jiným bankám) na časově omezenou dobu peněžní prostředky v dané výši a za daných podmínek. Pro poskytování úvěrů je charakteristické zvyšování pohledávek za dlužníky.

Úvěry jsou děleny dle doby splatnosti na krátkodobé do 1 roku, střednědobé do 5 let, dlouhodobé nad 5 let a více, maximálně 10 let³. Úvěry jsou také klasifikovány na úvěry peněžní a závazkové.

Peněžní úvěry představují poskytnutí likvidních peněz v hotovostní či bezhotovostní podobě. Mezi peněžní úvěry jsou řazeny úvěry kontokorentní (zůstatek účtu může být minusový), hypoteční (je používán k investování do nemovitosti a je zajištěn zástavním právem k nemovitosti), eskontní (bankou je odkoupena směnka před její splatností a srážena o úrok - diskont) a spotřební (jsou poskytovány domácnostem a soukromým osobám k nákupu spotřebního zboží a k úhradě služeb).

Závazkovým úvěrem se rozumí, že klient likvidní peněžní hotovost bezprostředně nezíská. Banka se zaručuje za klienta tím, že zaplatí jeho závazek, pokud klient sám tento závazek nesplní. Patří zde úvěry akceptační (banka akceptuje cizí směnku od svého klienta, který je povinen pokrýt závazky u banky před datem splatnosti směnky), ručitelský nebo-li avalový (smyslem tohoto úvěru je uhradit závazek klienta vůči třetí osobě pokud je klient ve finanční tísní) a různé typy bankovních záruk (banka je zavázána zaplatit závazek věřitele, pokud dlužník svůj závazek nesplní ve výši uvedené v záruční listině).

Banka poskytnutím úvěru požaduje od svých klientů úroky. Úrokem se rozumí odměna za poskytnutí finančních prostředků. Výše úroku závisí hlavně na podstoupeném

³ Václav Zeman ve své publikaci Bankovníctví uvedl jiné členění úvěrů dle splatnosti na krátkodobé do 1 roku, střednědobé do 4 let a dlouhodobé do 10 let.

riziku věřitele, době splatnosti a zdanění, ale také na referenční sazbě centrální banky a mezibankovní sazbě (např. LIBOR, PRIBOR)⁴. Úrok vyjádřený v procentech za kalendářní rok (p.a. tzn. per annum) je považován za úrokovou míru.

Mezi aktivní obchody jsou také zařazeny investice do cenných papírů. Výhodné je investovat do vládních cenných papírů, protože jsou málo rizikové, snadno se s nimi obchoduje, jsou tedy vysoce likvidní.

Dále zde patří vytváření pokladní hotovosti, jejímž cílem je posílení likvidity banky a s níž je spojen nulový výnos. Hotovost každé banky obsahuje povinné minimální rezervy, tedy prostředky, které jsou drženy u centrální banky, a které budou použity bankou v případě špatné finanční situace; dobrovolné rezervy, které banky vytváří podle vlastního uvážení ke krytí nepředvídatelných ztrát; a vklady u jiných bank, kterými jsou zajištěny mezibankovní obchody.

Banka při pasivních obchodech je v pozici dlužníka vůči klientům. Klienti jsou tedy věřiteli, kteří požadují úrok. Pasivní bankovní obchody souvisejí s pravou, tedy pasivní stranou rozvahy banky. Banka prostřednictvím těchto obchodů usiluje o získání cizího kapitálu (úspor klienta, emisí vlastních dluhopisů), který je využíván k vlastnímu podnikání, tedy je rozmnožován. Mezi nejdůležitější pasivní obchody patří depozitní operace, které budou detailněji popsány níže.

Do pasivních obchodů jsou zařazeny i operace s vlastním kapitálem (např. krytí bankovních ztrát, refinancování aktivních obchodů bank, ohrazení rozsahu bilančních i mimobilančních obchodů banky).

Neutrální bankovní obchody jsou takové obchody, při kterých bankovní instituce není v pozici dlužníka ani věřitele, ale je pouze zprostředkovatelem. Mezi základní neutrální operace patří zejména zprostředkování platebního styku.

Platební styk je členěn na hotovostní a bezhotovostní. Hotovostní platební styk je používán především v maloobchodě a prováděn hotovými penězi, tedy bankovkami a mincemi. Naproti tomu bezhotovostní platební styk je prováděn bez existence peněz v hotovosti, ale prostřednictvím písemných převodů z účtu na účet.

Mezi základní způsoby bezhotovostního placení patří např. příkazy k úhradě a k inkasu, šeky, platební karty, dokumentární akreditiv a inkaso⁵.

⁴ LIBOR - úroková sazba, za kterou si banky navzájem poskytují úvěry na londýnském mezibankovním trhu
PRIBOR - úroková sazba, za kterou si banky navzájem poskytují úvěry na českém mezibankovním trhu

⁵ Dokumentární akreditiv je platební nástroj, kterým jsou eliminovány rizika související s platbami do zahraničí, ale i v tuzemsku. Oproti tomu dokumentární inkaso je platebním instrumentem, kterým se banka zavazuje, že vydá třetí osobě dokumenty či zboží po zaplacení určité částky.

Rozdílem mezi příkazy k úhradě a příkazy k inkasu je, že u inkasa příkaz k platbě dává příjemce platby, ale majitel účtu musí s provedením platby souhlasit. Příkaz k úhradě zadává své bance majitel účtu, který také žádá banku, aby provedla platbu na jiný účet z účtu klienta. Šek je platební prostředek, který může používat klient k výběru hotovosti či k placení bezhotovostní formou. Prostřednictvím platebních karet majitel uskutečňuje bezhotovostní platby a vybírá hotovost ze svého běžného účtu. Platební produkty se mj. využívají k udržení platební schopnosti.

Mezi ostatní bankovní služby neutrálního charakteru patří investiční bankovníctví, poradenské služby, elektronické bankovníctví.

Investičním bankovníctvím rozumíme zprostředkovatelské obchody, které se provádějí na účet klientů. Řadíme zde tedy operace s produkty, kterými jsou např. cenné papíry, finanční deriváty. Finančním derivátem se rozumí finanční nástroj, který je založený na podkladovém aktivu. Podkladovým aktivem je akcie nebo obligace, od nichž se odvíjí hodnota tohoto derivátu. *„Tyto obchody znamenají pro klienty možnosti finančního investování, získávání zdrojů nebo zajištění prostřednictvím nástrojů peněžního a kapitálového trhu, dále služby spojené s úschovou a správou investičních nástrojů, rovněž i poradenské služby banky při realizaci fúzí, akvizic, restrukturalizaci podniků, apod.“*⁶ Ziskem z těchto obchodů jsou zprostředkovatelské provize, ale také marže, která představuje rozdíl mezi nejvyšším či nejmenším kurzem, rozdíl mezi pasivními a aktivními úrokovými obchody. Do investičního bankovníctví patří již zmíněné depotní obchody, prostřednictvím kterých banka uchovává cenné papíry svých klientů. Tyto cenné papíry musí banka opatrovat a vrátit je po uplynutí stanovené doby či na požádání. Banka depotními obchody pronajímá bezpečnostní schránky.

Banka poskytuje svým klientům také poradenské služby jejímž smyslem je poradit v oblasti zakládání nových podnikatelských subjektů, v měnové oblasti při zahraničních obchodech, ale také v oblasti zabývající se poskytováním bankovních informací v rámci bankovního tajemství. Do operací neutrálního charakteru patří i komunikace klienta s bankou prostřednictvím služeb elektronického bankovníctví. Služby jsou poskytovány prostřednictvím internetu (INTERNET banking), mobilního telefonu, tzv. (GSM banking), který umožňuje kontrolu svého účtu přes telefon. Využívány jsou také služby jako (HOME banking), která umožňuje komunikaci mezi bankou a klientem pomocí počítače, jehož součástí je speciální software banky, dále služba (PDA banking), která umožňuje zadávání

⁶ REVENDA, Z., MANDEL, M., KODERA, J., MUSÍLEK, P., DVOŘÁK, P., BRADA, J. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 3. vyd. Praha: Management Press, 2004. 634 s. ISBN 80-7261-031-7.

platebních příkazů kapesním PDA počítačem, a služba (PHONE banking), která představuje telefonní centrum, prostřednictvím kterého jsou podávány informace klientům o zůstatcích na účtech, jsou zadávány trvalé příkazy apod. Existují i samoobslužné zóny, ve kterých jsou 24 hodin denně zpřístupněny bankomaty pro výběr hotovostí nebo terminály pro výpisy z běžných účtu.

Banka dále provádí takové finanční služby, kterými jsou faktoring (odkup krátkodobých pohledávek), forfaiting (odkup střednědobých a dlouhodobých pohledávek bankou), leasing (pronájem). Prostřednictvím těchto služeb a splněním specifických podmínek, klient získá finanční prostředky.

Mezi neutrální obchody bank patří také devizové (nákup a prodej peněžních prostředků na účtech banky) a směnárenské obchody, které jsou orientované na fyzické osoby v rámci turistiky. Směnárenské obchody jsou velmi nákladné a to proto, že je nutné držet domácí měnu odděleně od měny cizí, ověřovat pravost mincí a bankovek. Směnárenské obchody jsou rozděleny na aktivní (banka nakupuje cizí měnu) a pasivní (banka prodává cizí měnu).

2.2.2 Členění dle klientského programu

Z pohledu segmentu klientely, rozsahu a druhu poskytovaných služeb jsou produkty členěny na retailové a corporate.

Retailové produkty jsou určeny pro drobnou klientelu, kdy banka poskytuje velké množství malých obchodů (např. půjčky poskytnuté veřejnosti, vedení účtu, provádění platebního styku).

Corporate produkty jsou zaměřeny na velké firemní klienty s větším finančním objemem.

2.3 Depozitní bankovní produkty

Depozitní obchody jsou evidovány na pasivní straně rozvahy, to znamená, že je řadíme mezi pasivní obchody. Při těchto obchodech je banka v pozici dlužníka a je povinna hradit nákladové úroky spojené s těmito obchody. Prováděním těchto obchodů si banka pro sebe opatřuje finanční zdroje (z vkladů a půjček od klientů), které jsou zařazeny do cizích zdrojů banky, a které jsou následně použity pro další operace (např. poskytnutí úvěru). Mezi základní formy depozitních produktů jsou považovány:

- vklady (termínované vklady, úsporné vklady, vklady na viděnou),
- dluhové cenné papíry (nejrůznější formy a druhy dluhopisů, které se navzájem odlišují dobou splatnosti, převoditelností),
- speciální depozitní produkty (emise hypotečních zástavních listů a stavební spoření),
- přijímání úvěrů bankou od jiných bank.

V depozitních obchodech jsou zahrnuty transakce mezi bankou a klientem, mezi bankami navzájem, ale i transakce mezi bankou a centrální bankou.

Depozitní obchody jsou členěny z hlediska času na krátkodobé se splatností do 1 roku, střednědobé se splatností od 1 do 5 let a dlouhodobé mající splatnost delší než 5 let⁷.

Aby mohl být depozitní obchod uzavřen nebo zrušen, je potřeba, aby daný obchod existoval. Banka o svých nových produktech, které vstoupily na trh informuje okolí prostřednictvím reklamy v televizi, tisku, rozhlasu či přes internet, telefonicky nebo osobně na pobočce banky. Následně klient může mít o daný produkt skutečný zájem, to znamená, že obchod může být uzavřen a nebo ne.

Regulace depozitních produktů

Depozitní bankovní produkty podléhají regulaci, která je v kompetenci České národní banky (centrální banky), ale i útvaru Ministerstva financí České republiky. Regulace depozit slouží k ochraně jak klientů tak i bank a je prováděna pravidly pro vedení účtu, pojištěním depozit, povinnými minimálními rezervami a úrokovými sazbami. Přímou na klienty se vztahují pravidla pro vedení účtu a pojištění vkladů.

Pravidla pro vedení účtu

Zřízení účtu u banky zcela souvisí na vlastní úvaze klienta. Pro zřízení účtu je nutná existence smlouvy v písemné formě, která musí mít všechny podstatné náležitosti, např. smluvní strany, právní předpis, kterým se řídí uzavírání smlouvy, čísla a měna účtu, podpisy obou stran, atd. Před podepsáním smlouvy musí pracovník banky seznámit klienta s riziky a všeobecnými obchodními podmínkami, které blíže určují pravidla pro vedení a zúčtování účtu, ale i pro provádění platebního styku. Klient k vlastnímu účtu může přistupovat několika způsoby. Klasicky může využívat přepážku, ale také v současnosti rozšířené bankomaty či platební karty (debetní, které jsou využívány

⁷ Zbyněk Kalabis ve své publikaci Bankovní služby v praxi uvedl jiné členění depozitních obchodů dle splatnosti na krátkodobé do 1 roku, střednědobé do 4 let a dlouhodobé se splatností 4 a více let

k čerpání prostředků na běžném účtu). V současné době jsou ve velké míře využívány služby přímého bankovníctví, které mimo nižších poplatků za provádění služeb přináší i časovou úsporu. Poskytování všech služeb se odvíjí od uzavření písemné smlouvy. Zrušení účtu se řídí podmínkami uvedenými ve smlouvě, např. splněním účelu, úmrtím fyzické osoby, konkurzem nebo likvidací právnické osoby, uplynutím doby, na základě podnětu majitele účtu (dohoda nebo výpověď) apod. Zrušení účtu u termínovaných vkladů je přímo určené, protože jsou uzavírány na dobu určitou, a po uplynutí určené doby dojde k vyplacení peněz klientovi.

Pojištění vkladů

Pojištění vkladů je v mnoha zemích Evropské unie tedy i v České republice povinné tzn., že tohoto pojištění se musí zúčastnit všechny instituce, které vymezuje zákon o bankách. Pojištění depozit spadá do kompetence fondu, který byl zřízen právě pro tyto účely. Fond pojištění vkladů vzniká na základě zákona o bankách a řídí ho pětičlenná rada, která je jmenována ministrem financí na pět let. Cílem fondu je, aby případný krach banky měl co nejmenší negativní dopad na klienty, kteří v této situaci mají právo na výplatu vkladu. Tyto prostředky mají podobu finanční rezervy, která je tvořena příspěvky bank a poboček zahraničních bank. Fond plní preventivní funkci pro banky a pro vkladatele plní funkci sanační, nebo-li ozdravnou. Pojištění se vztahuje na vklady finančních institucí, bank a poboček zahraničních bank. Pojištěny jsou rovněž pohledávky z vkladů, které mohou být součástí kapitálu banky. Nově je pojištěn celý vklad do výše 50 tisíc EUR. Do doby finanční krize byl vklad pojištěn do 90 % z 25 tisíc EUR. Náhradu si nemohou nárokovat osoby, které jsou uvedeny v zákoně o bankách. Jedná se např. o osoby mající kontrolu nad bankou, členy statutárního orgánu, dozorčí rady a vedoucí zaměstnanci banky, atd. Vklady, které podléhají pojištění, se charakterizují menší citlivostí na změny týkající se rizikovosti banky.

Z právní úpravy jsou depozita (vklady) členěny na vklady na vkladových účtech, na běžných účtech, v rámci stavebního spoření a na vkladních knížkách.

Vklady na běžných a vkladových účtech jsou upraveny obchodním zákoníkem, vklady na vkladních knížkách jsou upraveny občanským zákoníkem a vklady v rámci stavebního spoření podléhají zákonu o stavebním spoření.

Dluhové cenné papíry se řídí dvěma zákony, a to zákonem o dluhopisech a zákonem o cenných papírech. Do těchto cenných papírů patří bankovní dluhopisy, tedy

takové dluhopisy, které jsou vydávány bankou za stanovených podmínek. Obchodování je uskutečňováno na veřejných trzích. Mají dlouhodobou a střednědobou lhůtu splatnosti. Dále zde patří hypoteční zástavní listy, které jsou považovány za speciální formu dluhopisů, které vydávají hypoteční banky, jejichž cílem je získat peněžní prostředky, aby mohla poskytovat hypoteční úvěry. Poslední skupinu tvoří depozitní certifikáty, pro něž je charakteristická krátkodobá lhůta splatnosti a neobchodovatelnost na veřejných trzích.

Banky přijímají vklady od klienta i takovým způsobem, že ve prospěch klienta vystaví směnku označovanou jako vlastní směnka, která představuje pro banku směnečný závazek týkající se jejího proplacení v určené době splatnosti. Tato směnka se řídí zákonem šekovým a směnečným.

2.3.1 Běžný účet

Běžný účet je považován za základní produkt, který banka nabízí. Je i produktem nejvíce využívaným, protože lidé si ukládají nebo jsou jimi zasílány peníze na účet a nebo z účtu vybírají peníze (prostřednictvím platební karty), což umožňuje mít k dispozici téměř vždy peněžní hotovost. Právní úprava běžného účtu je zaznamenána v obchodním zákoníku⁸. Hlavní funkci běžného účtu je provádění platebního styku, kterým rozumíme operace jako jsou např. výplata z účtů, peněžní úhrady, obstarávání inkasa, přijímání vkladů. Prostředky, které jsou drženy na běžných účtech jsou charakterizovány vysokou likvidností, nejsou omezeny výpovědní lhůtou ani termínem. Banky při zřizování účtu uzavírají základní obchod s klientem, poněvadž na účet je navazována řada produktů, které banky nabízejí. Zásady, které se zabývají zřízením, vedením, či rušením běžných účtů, vycházejí ze všeobecných obchodních podmínek, se kterými jsou klienti seznámeni před podpisem smlouvy týkající se zřízení a vedení běžného účtu. Provádět právní úkony je oprávněn občan po předložení dokladu totožnosti, fyzická osoba (podnikatel) musí navíc předložit oprávnění k podnikání a právnická osoba doklad o právní existenci. Vedení účtu je pro banku velmi náročné jak z hlediska množství práce, tak z hlediska zatížeností výpočetních systémů (velké množství platebních operací mezi bankou a klienty). Úroková sazba bývá zpravidla velmi nízká.

⁸ část třetí – Obchodní závazkové vztahy, Hlava II: Zvláštní ustanovení o některých obchodních závazkových vztazích, Díl XXIV: **Smlouva o běžném účtu**: Banka se zavazuje, dle tohoto zákona, smlouvou o běžném účtu zřídit od určité doby v určité měně účet pro jeho majitele, přijímat na zřízený účet vklady a platby a uskutečňovat z něho výplaty a platby.

Z hlediska banky je běžný účet označován za vklad na viděnou či za vklad na požádání. Těmi vklady se rozumí vklady a zůstatek na účtu, se kterými může klient disponovat. Pod tyto vklady patří jak již zmiňovaný běžný účet, tak účet kontokorentní, který umožňuje přecherpat zůstatek na účtu. Vklady na požádání (vklady na viděnou) mají charakter hotovostních peněz a slouží převážně k provádění bezhotovostního platebního styku. Suma zůstatků na těchto účtech je pro banku velmi důležitá, protože je používána pro její vlastní potřeby. V souvislosti s vklady existuje tzv. vkladová sedlina, kterou rozumíme, že jistá výše vkladů je k dispozici bance, i když se denně mění zůstatky vkladů. Tato vkladová sedlina je způsobena mimo jiné tím, že nebyly zcela vyčerpány vklady klientů, je vyrovnán objem plateb přicházejících do banky a odcházejících z banky, v rámci platebního styku jsou platby směřovány na účty jiných klientů u stejné banky. Byla také způsobena udržení pohotovostních peněžních prostředků na účtech.

2.3.2 Termínovaný vklad

Právní úprava termínovaného vkladu, tedy vkladu, který má předem stanovenou jak úrokovou sazbu, tak dobu ukončení, ale i vkladu obecně, je obsažena v obchodním zákoníku, zákon č. 513/1991 Sb. Jednorázově se uloží předem stanovený finanční obnos na bankovní účet (tzv. jednorázový termínovaný vklad). Je využíván fyzickými osobami, podnikateli a právnickými osobami. Po dohodnutou dobu se objem peněz úročí stanovenou úrokovou sazbou. Úroková sazba vkladů může být fixní (stále stejná) nebo pohyblivá (měnící se podle tržní situace). Pro zřízení vkladu je třeba uložit minimální částku, kterou si obvykle každá banka stanoví sama. Předčasné ukončení (vypovězení) vkladu na žádost vkladatele je sankcionováno bankou poplatkem, který je stanoven procentem z vypovězené částky. Termínovaný vklad je považován za bezpečný finanční zdroj, protože ze zákona podléhá pojištění. Mají jednoduchou správu a lze je spravovat i elektronicky. Tyto vklady je možné vézt v tuzemské i cizí měně a s tím souvisí riziko spojené s pohybem kurzu.

Jsou dva typy vkladů a to krátkodobé a dlouhodobé. Krátkodobé vklady (na pevnou lhůtu) jsou vklady, které mohou trvat několik dní až měsíců, ale maximálně 1 rok. Využívají je podnikatelé k uložení volných peněžních prostředků. Pro tento typ vkladu je charakteristická nemožnost dřívějšího ukončení trvání vkladu a jsou nabízeny bez výpovědní lhůty. Oproti tomu dlouhodobé vklady mají výpovědní lhůtu, proto jsou nazývané vklady s výpovědní lhůtou.

Banky nabízejí kromě jednorázových termínovaných vkladů také revolvingové termínované vklady. Revolvingový vklad je krátkodobý, který nelze předčasně ukončit. Je automaticky obnoven po předem stanoveném termínu splatnosti, pokud není klientem oznámeno, že požaduje jeho zrušení. Obvykle se stanovuje na jeden až tři měsíce. Pro první období je stanovena pevná úroková sazba a její změna souvisí se změnami sazeb.

2.3.3 Stavební spoření

Stavební spoření je upraveno zákonem č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření. Tento zákon definuje stavební spoření jako „*účelové spoření spočívající v přijímání vkladů od účastníků stavebního spoření, v poskytování úvěrů účastníkům stavebního spoření, v poskytování příspěvku fyzickým osobám účastníkům stavebního spoření.*“⁹ Principem stavebního spoření je spoření vlastních peněžních prostředků po určitou dobu. Po uplynutí stanovené doby účastníci spoření¹⁰ získávají naspořené prostředky, které jsou doplněné úvěrem (jehož splácení se řídí dle splátkového kalendáře), který se použije k financování bytových potřeb (výstavba, rekonstrukce a oprava). Stavební spoření má nízkou úrokovou sazbu a podmínky související se stavebním spořením (minimální doba spoření, minimální výše naspořené částky, minimální výši tzv. hodnotícího čísla, které bere v úvahu délku a výši spořených částek) jsou přesně stanoveny při uzavírání smluv a nelze je měnit. Splněním daných podmínek má účastník právo na čerpání úvěru.

Tento produkt poskytují stavební spořitelny, tedy banky, které mají licenci od České národní banky na provozování stavebního spoření. Jestliže stavební spořitelna disponuje volnými peněžními prostředky, může je uložit u jiné banky, nakoupit hypotéční zástavní listy nebo je může použít k překlenovacím úvěrům pro své účastníky stavebního spoření. Prostřednictvím stavebního spoření získává stavební spořitelna levné zdroje (vklady účastníků), které jsou používány k vytvoření fondu stavebního spoření. Ze zmiňovaného fondu jsou poskytovány levné úvěry.

Podpora, která je poskytována státem, vede k čím dál tím větší oblibě stavebního spoření. Poskytovaná záloha státní podpory činí 15 % z uspořené částky v příslušném kalendářním roce, maximálně však z částky 20 tisíc Kč. Částka úspor přesahující 20 tisíc

⁹ Zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření.

¹⁰ Fyzické a právnické osoby. Nárok na státní podporu mají pouze fyzické osoby.

Kč v jednom roce se z hlediska posuzování nároků účastníka na státní podporu převádí do následujícího roku.

2.3.4 Vklady na vkladní knížce

Vkladní knížka je záznamový tiskopis, ve kterém se evidují veškeré vklady a výběry hotovostních peněžních prostředků, ale díky rozvoji bankovních systémů a bezhotovostních převodů je možné provádět i vklady bezhotovostní. Právní úprava vkladních knížek je obsažena v občanském zákoníku, zákon č. 40/1964 Sb. Tento zákon říká: „*S vkladem na vkladní knížce na jméno je oprávněn nakládat ten, na jehož jméno, příjmení, adresu a datum narození nebo identifikační znak právnické osoby je vkladní knížka vystavena.*“¹¹ Patří k produktům, které jsou v současné době méně využívané, nicméně mají mnohaletou tradici. Nakládat s vkladem je možné až po předložení vkladní knížky. Tyto vklady jsou pojištěny dle zákona o bankách.

Vkladní knížky jsou vedeny jak anonymně tak na jméno. Anonymní vklady byly zrušeny v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie, ale také z důvodu rizika tzv. praní špinavých peněz. Praním špinavých peněz se rozumí jednání, kterým je zakrýván nezákonný původ peněz s cílem vzbudit dojem, že se jedná o peníze nabyté v souladu se zákonem. Zrušení anonymních vkladů přineslo odstranění anonymity v bance, protože tyto vklady jako jediné umožňovaly provádět vklady i výběry komukoliv. Od roku 2003 úspory, které se nacházejí na vkladních knížkách nejsou úročeny tzn., že vklady nepřinášejí výnosy. Po roce 2012 by tyto vklady měly propadnout bance.

Vkladní knížky mohou být s výpovědní nebo bez výpovědní lhůty. Vkladní knížky s výpovědní lhůtou (3, 6, 12, 24 měsíců), mají vyšší úrokovou sazbu a jsou nejvyužívanější. Po uplynutí výpovědní lhůty lze konkrétní peněžní částku vyzvednout na pokladně (zpravidla do 30 dnů ode dne uplynutí výpovědní lhůty). Výběr peněz lze provést na počkání, ale tento výběr je sankcionován poplatkem odvíjejícím se od výše vybrané částky. Vkladní knížky bez výpovědní lhůty jsou podstatně méně úročeny a umožňují kdykoliv vybrat hotovost bez poplatku. Dále existují např. dětské vkladní knížky, výherní vkladní knížky nebo devizové vkladní knížky.

Vklady na vkladní knížce jsou označovány za úsporné vklady. Úsporné vklady představují peníze, které jsou ukládány na časově omezenou dobu na bankovních účtech fyzickou osobou a nejsou používány k provádění platebního styku (v rámci platebního

¹¹ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

styku jsou umožněny pouze platby ve prospěch účtu). Na těchto vkladech se očekává růst zůstatku při co nejmenším počtu výběrů. Tento typ vkladu je úročen nízkou úrokovou sazbou, je likvidní (vklady mohou být vybrány v případě nedodržení výpovědní lhůty), není spojen s žádnými poplatky či provizemi a umožňuje průběžné vybírání a ukládání.

2.3.5 Bankovní dluhopisy

Bankovní dluhopisy se řídí zákonem č. 190/2004, Sb., o dluhopisech. Tento zákon se nezabývá jen právní úpravou dluhopisů, ale také zvláštními druhy dluhopisů, jako jsou např. hypoteční zástavní listy (popsány níže), ale také komunální dluhopisy, podřízené dluhopisy a další.

Dluhopisem se dlužník zavazuje, že splatí věřiteli ve stanovenou dobu částku včetně úroku. Majitel dluhopisu na základě tohoto cenného papíru požaduje splacení závazku. Emisí dluhopisů se rozumí opatřování peněžních prostředků bankou na časově delší období a jistotu, že věřitel nebude usilovat o předčasnou výplatu již nakoupených obligací. Dluhopisy lze emitovat na základě povolení Ministerstva financí a souhlasu České národní banky. Emise jsou vydávány s cílem získat dlouhodobé peněžní prostředky, které slouží jak zdroj pro financování dlouhodobých úvěrů. Banka vyplácí majiteli dluhopisu úrok a po uplynutí doby splatnosti umořuje jistinu.

Vydávání dluhopisů je v kompetenci banky na základě emisních podmínek (informace o trhu, práva a povinnosti vlastníka a emitenta dluhopisu), které schválí Komise pro cenné papíry a tyto podmínky musí být uveřejněny. Dluhopis může být splacený jednorázově nebo formou splátek. Výše splátek je uvedena také v emisních podmínkách. Na tyto dluhopisy se nevztahuje zákonné pojištění vkladů. V případě koupě dluhopisu není stanovena povinnost mít otevřený účet u banky.

Pro emitující banku představují bankovní dluhopisy stabilnější zdroj než klasické depozita, protože není s nimi spojeno předčasné splacení, jsou získávány bankou na předem stanovenou dobu a jsou spojeny s nižšími provozními náklady.

2.3.6 Depozitní certifikáty

Depozitní certifikáty představují závazek banky, že vyplatí vklad v předem stanovované lhůtě splatnosti a ve jmenovité hodnotě (1, 5, 10, 50, 100 tisíc Kč) spolu s úrokem, kterému odpovídá úroková sazba a splatnost, která je uvedena na depozitním

certifikátu. Právní úprava depozitních certifikátů (ale také např. akcií, podílových listů, směnek, šeků) je obsažena v zákoně č. 591/1992 Sb., o cenných papírech. Ve výjimečných případech může banka vydávat certifikáty ve jmenovité hodnotě na základě přání klienta, ale pouze v násobcích tisíce. Splatnost certifikátu je stanovena na pevnou dobu (několik měsíců až let) a během této doby nesmí dojít k jejich vypovězení. Není proto umožněno předčasné vyplacení certifikátu. Certifikát vydávaný na majitele je považován za volně převoditelný, tedy takový, který může být kdykoliv darovaný či prodán bez vědomí banky. Nepodléhá systému pojištění vkladů a v současnosti ho banka již nesmí vydávat jako anonymní. Nepřevoditelný certifikát je charakteristický nízkou likviditou.

Majitel certifikátu je zodpovědný za jeho krádež, ztrátu či zničení. V případě, že dojde ke krádeži, ztrátě či zničení, pak majitel nemá právo na výplatu certifikátu. Nakupování tohoto certifikátu není spojeno s prokazováním totožnosti (výjimku tvoří nákup nad 100 tisíc Kč).

Bankou je nabízena emise depozitních certifikátů. Tato nabídka je určena klientům banky, ale také náhodným zájemcům. Jak klienti tak zájemci do nich umisťují volné peněžní prostředky a vybírají si takové certifikáty, které jsou výhodně úročeny. Banka se tímto stává likvidnější.

2.3.7 Další depozitní produkty

Mezi další depozitní produkty jsou řazeny hypoteční zástavní listy a depozitní směnka. Hypoteční zástavní listy jsou zvláštním druhem bankovních dluhopisů, které jsou vydávány na 5 let a více. Právní úprava hypotečních zástavních listů je obsažena v zákoně č. 190/2004 Sb., o dluhopisech a v zákoně č. 591/1992 Sb., o cenných papírech. Pro emitování hypotečních zástavních listů banka získá oprávnění k této činnosti (hypoteční banky) od České národní banky. Nominální hodnota (hodnota, na kterou je cenný papír vydán) hypotečních zástavních listů je plně kryta zástavním právem k nemovitosti. Cílem vydávání hypotečních zástavních listů je získání peněžních prostředků a následné poskytnutí hypotečního úvěru. Pohledávky z tohoto úvěru jsou použity k řádnému krytí jmenovité hodnoty (nominální hodnota včetně měny) hypotečních zástavních listů, ale nesmí převýšit 70 % ceny zastavených nemovitostí. Vedle řádného krytí existuje i náhradní krytí jmenovité hodnoty (do výše 10 %), a to pouze státními dluhopisy, vklady u České národní banky, hotovostí, cennými papíry vydávané Českou národní bankou. Hypoteční zástavní listy představují bezpečnou investici z důvodu dvojího zajištění (jsou kryty

pohledávkami a zástavním právem k nemovitosti) a pro majitele představují vyšší výnos, protože úrok, který majitel obdrží je fixní. S tím je spojeno placení po celou dobu trvání hypotečního zástavního listu. Úrok oproti terminovaným vkladům a vkladním knížkám nepodléhá dani z příjmů. Jsou to cenné papíry bez výpovědní lhůty, to znamená, že hotovost je možné získat před lhůtou splatnosti a jsou veřejně obchodovatelné, tedy jsou jednoduše a rychle prodejné. Zástavní listy jsou kupovány na veřejně kapitálových trzích (RM-Systém či burza) a na pobočkách bank. K nákupu je potřeba předložit občanský průkaz a výpis z majetkového účtu, v případě právnické osoby je potřeba plná moc k zastupování a také výpis z obchodního rejstříku. Nákupní ceny se odvíjí podle tržní situace a úrokové sazby. Platba je prováděna převodem z bankovního účtu nebo v hotovosti. Výtěžky z prodeje hypotečních zástavních listů jsou používány bankou za účelem poskytnutí stavebních půjček. Před uplynutím doby splatnosti mohou být hypoteční zástavní listy prodány držitelem zpět bance, která je prodává, nebo obchodníkem na burze s cennými papíry.

Depozitní směnka je upravena zákonem č. 191/1950, směnečným a šekovým. Tímto produktem jsou jednorázově zhodnoceny volné peněžní prostředky. Depozitní směnka je vedená bankou jak v cizí, tak v české měně. Výstavcem i dlužníkem této směnky je banka a je vystavována ve prospěch klienta, který je ale povinen tuto směnku zaplatit v částce nižší, než je směnečná částka, tedy taková částka, která je uvedena na cenném papíru. Je splatná ve formě pevné lhůty nebo na viděnou. Splatnost není kratší než 7 dnů a delší než jeden rok. Nemusí být proplacena bankou jen před stanoveným datem, ale může být proplacena i po datu, který je posledním dnem k předložení a nejdéle 3 roky od tohoto data. Tento bankovní produkt je využíván movitými klienty, protože k založení je zapotřebí vyšší částky. K tomu, aby byla depozitní směnka vystavena, není nutná návštěva banky, ale pouze telefonický příkaz a následné potvrzení např. faxem. Úroková sazba je obvykle neměnná a vychází ze všeobecných obchodních podmínek, které jsou vydávány bankami. Výnosy depozitních směnek jsou ve formě úrokového výnosu, který vyplývá z tzv. úrokové doložky na směnce, která stanovuje úrokovou sazbu směnečné sumy. Směnečná suma je úročena od okamžiku vystavení po den její splatnosti. V den splatnosti majitel směnky obdrží směnečnou sumu spolu s úrokem. Úrokový výnos je zdaňován dani z příjmů. Výnos může mít také formu diskontu. Směnka je prodána klientovi za diskontovanou hodnotu a nominální hodnota směnky je vyplacena v den splatnosti.

3. Srovnání bankovních produktů pro mládež a studenty v České republice

Na našem bankovním trhu existuje deset bankovních institucí¹² nabízejících bankovní produkty pro mládež a studenty. Banky se snaží mládež a studenty nalákat na nižší poplatky, bankovní služby zdarma a různé bonusy. Studenti středních a především vysokých škol představují pro banku velmi zajímavou skupinu, protože po ukončení studia většinou zůstávají nadále klienty stejné banky, avšak bankovní služby jsou jim poskytovány již za úplatu.

Studenty nejvyužívanějším bankovním produktem je klasický běžný účet, takzvaný studentský účet. Studentské účty bank se od sebe odlišují věkovým rozmezím, poplatky za bankovní služby (např. výpisy z účtu, přímé bankovníctví, vklady), výši kontokorentu, druhy platebních karet či bonusy.

Bližší pozornost bude věnována třem největším bankám z hlediska bilanční sumy bank. Jedná se o Českou spořitelnu, Komerční banku a Československou obchodní banku, které jsou řazeny mezi velké banky tzn., že jejich bilanční suma činí více než 100 miliard Kč. U zvolených bank budou níže popsány depozitní bankovní produkty určené speciálně pro studenty.

Studentský účet

Studentské účty, oproti běžným účtům a standardním kontům, přináší pro mládež řadu výhod a jsou nastaveny tak, aby co nejvíce vyhovovaly jejím požadavkům. K založení každého studentského účtu je zapotřebí dvou dokladů totožnosti: občanský průkaz a např. rodný list, cestovní pas nebo řidičský průkaz, plus platné potvrzení o studiu.

V případě České spořitelny student předkládá potvrzení o studiu za každý školní rok, které nesmí být starší více než 30 dnů v případě tuzemské školy a 60 dnů u zahraniční školy. Potvrzení o studiu by mělo být předloženo následující kalendářní rok po dosažení 18 let. U Komerční banky studenti musí předložit potvrzení o studiu při dovršení věku 20 a 26 let, zatímco mladí lidé od 15 do 19 let potvrzení o studiu předkládat nemusí. Oproti tomu zájemci¹³ o studentské konto u Československé obchodní banky předkládají

¹² Jedná se o Českou spořitelnu, Komerční banku, Československou obchodní banku, GE Money bank, Volksbank, mBank, Poštovní spořitelnu, Unikredit, Waldviertler Sparkasse von 1842, Oberbank AG

¹³ Studenti nad 19 let.

potvrzení o studiu pouze jednou za dobu trvání studia. Tímto se výrazně odlišuje od dvou předešlých bank.

U založení účtu s neplnoletým klientem (do 18 let) musí být založení přítomen zákonný zástupce klienta, který musí předložit platný průkaz totožnosti.

3.1 Česká spořitelna

Česká spořitelna, se sídlem v Praze, začíná působit jako akciová společnost od roku 1992, její kořeny sahají do roku 1825. Je moderní bankou, která se orientuje nejen na drobné klienty či střední a malé firmy, ale také na obce i města. V roce 2000 se stala členem Erste Group s téměř 17 miliony klientů. Již po páté od roku 2004 byla zvolena Capgemini¹⁴ za nejdůvěryhodnější banku v soutěži MasterCard Banka roku 2008, ale také byla oceněna Bankou roku 2008 pro Českou republiku v mezinárodní soutěži londýnského časopisu The Banker. S počtem téměř pět a půl milionů klientů patří mezi největší banky s pevným postavením na bankovním trhu. Je významným obchodníkem s cennými papíry. Disponuje s 646 pobočkami a 1170 bankomaty rozmístěnými po celé České republice. V současnosti spravuje 180 tisíc studentských účtů jak nových tak původních.

3.1.1 Osobní účet Student

Od 16. února 2009 umožňuje Česká spořitelna studentům sestavit si účet podle vlastní úvahy či potřeb. Nový Osobní účet Student, který nahradil předdefinovaný balíček služeb (Student+), nabízí pro studenty širokou škálu služeb či produktů, přesněji je to 13 různorodých služeb v produktech Standard, Plus a Speciál. Studenti si mohou navolit takové produkty či služby, které budou nejvíce využívat, ale zároveň jsou jim nabízeny slevové programy, pojistné či úvěrové produkty.

Součástí tohoto produktu jsou vždy zdarma 3 služby dle vlastního uvážení z produktu Standard, ale také vyhotovení elektronického výpisu z účtu, zřízení trvalých příkazů, vedení a zřízení vkladového účtu a vedení spořicího účtu.

Věkové rozmezí

Osobní účet Student je určen pro české studenty studující v České republice nebo v zahraničí, popřípadě zahraniční studenty studující v České republice od 15 do 30 let,

¹⁴ Světová společnost v oblasti consultingu, technologií a outsourcingu, ale také odborný partner ocenění.

kterí navštěvují denní studium na různých typech škol. Banka rozdělila klienty na dvě věkové skupiny od 15 do 17 let a od 18 do 30 let, protože každá skupina se od sebe liší svými potřebami (jiné potřeby má student na střední škole a jiné doktorand na vysoké škole). Tak je tomu i u Komerční banky.

Po dosažení věku 30 let je Osobní účet Student automaticky převeden na Osobní účet k prvnímu dni, který následuje po měsíci, v němž klient dosáhl stanoveného věku.

3.1.1.1 Standard

V základním balíčku Standard Osobního účtu Student obdrží studenti zdarma 3 produkty z celkově 6 nabízených produktů. Jedná se o platební kartu, výběry z bankomatu České spořitelny zdarma, platby v rámci banky zdarma, SERVIS 24, zůstatkové SMS zdarma a kontokorent. Služby zvolené nad rámec tří zvolených produktů je student povinen zaplatit dle sazebníku banky.

Platební karta

Ve standardním produktu mají studenti možnost volby mezi dvěma kartami, a to mezi mezinárodně embosovanými kartami (s reliéfním písmem, se kterou lze platit i prostřednictvím mechanického platebního terminálu, tzv. imprinter) - (VISA Classic Partner, MasterCard Standard Partner) a elektronickými kartami (Maestro, VISA Elektron).

Elektronické bankovníctví

U tohoto produktu mohou studenti (klienti) využívat službu SERVIS 24 - Telebanking, Internetbanking, GSM banking. SERVIS 24 umožňuje klientům prostřednictvím telefonu, internetu a SMS zpráv obsluhovat své účty a to 24 hodin denně, 7 dní v týdnu po celý rok.

Na SERVIS 24 navazují „zůstatkové“ SMS, které podávají informace o aktuálním zůstatku na účtu.

Kontokorent

Dosažením věku 18 let může student požádat o kontokorent až do výše 20 tisíc Kč. Kontokorent lze poskytnout pouze na základě předložení platného potvrzení o studiu. O kontokorent lze požádat ve třech výších a to: 5 tisíc Kč, jestliže je studentem denního

studia střední, popř. střední odborné školy; 15 tisíc Kč, jestliže je studentem prvního ročníku řádného denního studia vyšší odborné nebo vysoké školy v České republice nebo v zahraničí; 20 tisíc Kč, jestliže je studentem druhého a vyššího ročníku denního studia vyšší odborné nebo vysoké školy v České republice nebo v zahraničí. Studenti mají tu výhodu, že mohou získat kontokorent bez ručitele.

3.1.1.2 Plus

Základní služby z úrovně Standard mohou být kombinovány se službami z druhé úrovně, které jsou součástí produktu Plus. Plus oproti Standardu přináší zvýhodněnou úrokovou sazbu (3 %), kterou jsou úročeny zůstatky na účtu studenta. Vedle spořicího plánu jsou v rámci produktu Plus nabízené platby v rámci České republiky zdarma¹⁵, embosované platební karty (Visa Gold Partner, MasterCard Gold Partner). Pro výběry z bankomatu těmito kartami jsou nastaveny vysoké limity.

Bonus

Studenti v rámci produktu Standard a Plus mohou využít také až 15 % slevu u vybraných obchodních partnerů. Tato sleva je podmíněna placením kartou „Partner“. Věrnostní program (Bonus program) přináší odměny za platby kartou (20 Kč – 1 bod) v České republice či v zahraničí, ale také za dobítí mobilních telefonů přes bankomat.

Program výhod České spořitelny představuje pro studenty další cenové zvýhodnění. Aby student mohl získat slevu, musí přistoupit k programu výhod (podepsat smlouvu) a jednou za měsíc poukázat platbu na Osobní účet České spořitelny Student. Výše slevy je závislá na sumě měsíčních příchozích transakcí na účet nebo na aktuální výši vypůjčených a uložených peněz v České spořitelně. Banky dále poskytují studentům příspěvek ve výši 200 Kč na ISIC kartu.

3.1.1.3 Speciál

Poslední variantou Osobního účtu Student je program Speciál. Program Speciál je orientován pouze na různé druhy pojištění. Umožňuje studentům pojistit se proti úrazům

¹⁵ Uvedené transakce v rámci České spořitelny i do/z jiné banky v ČR: např. převzetí platebního příkazu prostřednictvím služby SERVIS 24, bankomatu České spořitelny, poštou, sběrného boxu, na přepážce; realizace trvalého příkazu/souhlasu s inkasem/SIPO, došlá bezhotovostní platba.

(úrazové pojištění), v rámci kterého může získat až 300 tisíc Kč a 300 Kč denně v případě hospitalizace z jakéhokoliv důvodu.

Stejně jako ostatní banky umožňuje uzavřít cestovní pojištění, přičemž pojistné plnění může činit až 3 miliony Kč, ale na rozdíl od Komerční banky a Československé obchodní banky je zřízení cestovního pojištění zpoplatněno.

V rámci Speciálu si studenti mohou sjednat také pojištění platební karty proti odcizení a ztrátě, pojištění pravidelných výdajů, pojištění právní ochrany a asistenční služby pro motoristy.

Nedílnou součástí Osobního účtu Student je sporožirový účet. Sporožirový účet je určen pro fyzické osoby starší 18 let k nepodnikatelským účelům. Je využíván k jednoduchému a pohodlnému spravování osobních financí, ale také k rychlému a jednoduchému platebnímu styku, který se provádí jednorázovými příkazy k úhradě či inkasu, k převodu mezd či k čerpání úvěru. Sporožiro je možno také definovat jako „*depozitum, na které jsou navázány další depozitní produkty, spotřebitelné úvěry a platební karty*“.¹⁶

Dále studenti (od 18 let) mají k dispozici zvýhodněnou Chytrou kartu, u níž je automaticky zdarma měsíční výpis, ochrana nákupu, ale také jedna další služba zdarma dle vlastní volby (např. využívání platební karty zdarma, zůstatkové SMS). Chytrá karta má dva limity kartového účtu a to: 10 tisíc Kč, pokud je studentem prvního ročníku řádného denního studia vyšší odborné nebo vysoké školy v České republice nebo v zahraničí a 20 tisíc Kč, pokud je studentem druhého a vyššího ročníku denního studia vyšší odborné nebo vysoké školy v České republice či v zahraničí. Chytrá karta je poskytována bez ručitele.

V rámci Osobního účtu České spořitelny Student může majitel účtu získat hotovostní úvěr. Je určen pro studenty vysokých škol, kteří u tohoto typu hotovostního úvěru nejsou povinni prokazovat účel čerpání peněžních prostředků z úvěru a mohou jej použít pro uspokojení vlastních potřeb, např. úhrada zahraničních studijních pobytů, nákladů, které souvisí se studiem. Úvěr je poskytován maximálně do výše 300 tisíc Kč.

Služby, které jsou nedílnou součástí účtu, jsou shrnuty v následující tab. č. 2.1, sestavené pro dvě věkové skupiny.

¹⁶ PŮLPAN, Karel. *Slovník bankovníctví, pojišťovnictví a kapitálových trhů*. 1. vyd. Praha: Public History, 1998. 328 s. ISBN 80-902193-2-2.

Tab. č. 2.1: Porovnání služeb pro dvě věkové skupiny

	Student (15-17 let)	Student (18-30 let)
Embosovaná platební karta	ANO	ANO
SERVIS 24	ANO	ANO
Kontokorent	NE	ANO
Chytrá Karta	NE	ANO
Sporožirový účet	NE	ANO
Úvěr	NE	ANO

Zdroj: Vlastní vypracování, (2009)

3.2 Komerční banka

Komerční banka je akciovou společností se sídlem v Praze, která byla zapsána do obchodního rejstříku v roce 1992. Je významnou bankovní institucí a od října roku 2001 je součástí Sociétés Générale, která je mezinárodní skupinou, soustřeďující se na mezinárodní retailové bankovníctví (obsluhuje téměř 9 milionů klientů po celém světě), finanční služby, globální investiční management a podnikové a investiční bankovníctví (pět deviz). Dále poskytuje penzijní připojištění, spotřebitelské úvěry, stavební spoření, pojištění a factoring. V České republice disponuje 673 bankomaty a 394 pobočkami (z toho je 35 business center pro střední podniky a obce či města, dále 4 centra pro velké podniky). V polovině roku 2008 využívalo služeb této banky téměř dva miliony zákazníků.

3.2.1 G2

Komerční banka nabízí pro mládež a studenty produkt G2, který byl původně nazýván Gaudeamus a poté Gaudeamus na druhou. Tímto balíčkem studenti obdrží studentské konto, úvěr Gaudeamus, úvěr na notebook Dell, kreditní kartu pro studenty, UNIKartu, a to vše je doplněno o webový portál¹⁷ pro mladé, který poskytuje informace např. o cestování, kultuře a sportu.

Student si může na základě vlastních potřeb vybrat mezi dvěma variantami produktu G2. Základní verze G2 je zcela zdarma. Nadstandardní verze je určena pro mladé se specifickými zájmy (např. cestování), za poplatek 20 Kč měsíčně.

¹⁷ www.g2.cz

Věkové rozmezí

Tento bankovní produkt je určen mládeži od 15 do 19 let včetně a pro studenty řádného studia ve věku od 20 do 30 let. Po dosažení věku 30 let studentské konto G2 je automaticky převedeno na Perfekt konto.

3.2.1.1 Základní verze G2

K základnímu balíčku studenti a mládež získají zdarma vedení běžného účtu v české měně s možností čerpání **kontokorentu** až do výše 20 tisíc Kč. K výběrům peněžních prostředků obdrží zdarma mezinárodně uznávanou elektronickou **platební kartu** Maestro (karetní asociace). Jeden výběr za měsíc z bankomatů kartou Maestro a veškeré příchozí transakce v Kčách jsou zdarma. Součástí balíčku jsou zdarma i následující nástroje přímého bankovníctví.

Elektronické bankovníctví

Prostřednictvím internetu mohou klienti provádět účetní transakce. K dispozici je rovněž bezplatná „zelená linka“ (Expresní linka), která prostřednictvím bezplatné telefonní linky poskytuje bankovní služby kdekoli a kdykoli. Ochrana této služby je zajištěna pinem (osobní identifikační číslo) a heslem nebo kartou optického klíče (nadstandardní zabezpečení telefonního bankovníctví). Aktivací služby Expresní linka Plus, je umožněn přístup k účtu prostřednictvím internetu.

Doplňující službou je Mobilní banka, pomocí které mohou klienti ovládat účet mobilním telefonem. Mobilní banka je také službou přímého bankovníctví, která umožňuje využívat bankovní služby kdekoli a kdykoli prostřednictvím aplikace umístěné v mobilním telefonu. Pro přístup ke kontu je využíván pin a heslo nebo karta optického klíče. Mobilní banka podává informace o aktuálních zůstatcích na účtu, zobrazuje transakční historii a blokuje operace z platebních karet. Službu Mobilní banka mohou využívat klienti všech tuzemských mobilních operátorů a je dostupná i v jazyce anglickém. Běžné transakce v Kčách uskutečňované prostřednictvím služeb Mobilní banky jsou zcela zdarma.

Bonus

Pro mládež a studenty jsou taky připravené různé bonusy či slevy. Podmínkou připsání bonusu 333 Kč každý rok na účet je běžné používání účtu a pravidelné placení

(jednou měsíčně) kartou u obchodníků či dobíjení mobilu z bankomatu. Dalším bonusem je částka 200 Kč za prokázání platné ISIC karty (doklad o studiu).

V rámci tohoto produktu je umožněno studentům sjednat si úvěr až do výše 500 tisíc Kč, zasílání informačních emailů o aktuálních zůstatcích na účtu, zasílání výpisů v elektronické podobě nebo poštou, anebo v elektronické podobě i poštou.

3.2.1.2 Nadstandardní verze

Na standardní verzi navazuje nadstandardní verze, která obsahuje všechny služby a produkty základní verze, ale dále k tomu mladí studenti získají zdarma nadstandardní bankovní služby, které jsou u ostatních bank zpoplatněny. Oproti základnímu balíčku navíc získají všechny výběry z bankomatu zdarma, EURO účet s mezinárodně uznávanou platební kartou Maestro.

Platební karta

V nadstandardní verzi studenti obdrží embosovanou (s reliéfním písmem, se kterou lze platit i prostřednictvím mechanického platebního terminálu tzv. imprinter) mezinárodní platební kartu s průhledným designem. Platební karta je vydána karetní asociací MasterCard, která spolu s VISA patří mezi typické zástupce embosovaných karet. V rámci platební karty je poskytováno cestovní pojištění zdarma. Na platební karty je možno umístit vlastní obrázek za sníženou cenu.

E-card

E-Card není platební plastikovou kartou, nýbrž šestnáctimístné číslo, které se používá k bezpečnějšímu nakupování na internetu (tzv.e-commerce). Nepoužívá se k transakcím v obchodních sítích, jak rovněž k transakcím a výběrům hotovosti, k jejichž provádění musí být použita plastiková platební karta. Tyto virtuální karty mají tříletou platnost a jsou vydávány karetními asociacemi MasterCard a VISA. E-card je pouze v nabídce dvou bank¹⁸. U Komerční banky je součástí nadstandardní verze a u standardní verze její výše činí 65 Kč za rok.

¹⁸ Jedná se o Komerční banku a GE Money Bank.

Elektronické bankovníctví

Služba Mojebanka poskytuje možnost provádění bankovních operací prostřednictvím internetu. Tato služba umožňuje obsluhovat účty pomocí počítače či objednávat další služby, podává také aktuální informace o zůstatcích na účtu a transakcích, umožňuje stahování výpisů v elektronické podobě k účtům a platebním kartám. Běžné transakce v KČách jsou prostřednictvím této služby zdarma.

Srovnání služeb základní a nadstandardní verze je zobrazeno níže v tab. č. 2.2.

V rámci studentského konta G2 mohou klienti získat kreditní kartu, která je určena pro studenty vysokých škol a vyšších odborných škol starší 18 let a majitelům studentského konta G2. Jedná se o elektronickou kreditní kartu (VISA Elektron) s platností 3 roky. Získat tuto kartu lze na základě předložení aktuálního potvrzení o studiu. Vydání kreditní karty není zpoplatněno. Měsíční poplatek za kreditní kartu činí 5 Kč. Tato karta má dva limity: 10 tisíc Kč pro studenty 1. ročníku vysoké a vyšší odborné školy, 20 tisíc Kč pro studenty 2. a vyššího roku vysoké a vyšší odborné školy. Kreditní karta umožňuje podávat aktuální informace o zůstatcích úvěrového limitu díky telefonnímu či internetovému bankovníctví. Pro kreditní kartu je dále charakteristické bezúročné období (45 dní) na výběry z bankomatu, platby v obchodech a čerpání úvěru. V případě, že v předem dohodnuté době je celá čerpaná částka splacena, úroky jsou odpuštěny. Úvěr je splácen formou pravidelných splátek jednou měsíčně (1/20 částky čerpané k datu výpisu plus vyměřené úroky), nebo formou mimořádných splátek kdykoliv až do výše čerpané částky. Prostřednictvím této karty lze využívat službu Cash back. Kreditní kartu pro studenty lze kombinovat s debetem pro studenty, ale maximální úvěrový limit je vždy 20 tisíc Kč (limit debetu plus limit kreditní karty).

Tab. č. 2.2: Srovnání služeb základní a nadstandardní verze konta G2

	G2	G2 Nadstandard
Vedení běžného účtu	ANO	ANO
Měsíční výpis	ANO	ANO
Mojebanka	NE	ANO
Expresní linka	ANO	ANO
Mobilní banka	ANO	ANO
Embosovaná platební karta	NE	ANO
Elektronická platební karta	ANO	ANO
Platební karta e-card	NE	ANO

Zdroj: Internetové stránky Komerční banky

3.2.2 UNIkarta

UNIkarta je multifunkční karta (platební karta Maestro a identifikační průkaz na vysoké škole¹⁹), která řeší každodenní potřeby zaměstnanců a studentů vysokých škol. Tato karta přináší pro studenty mj. také měsíčně 3 výběry z bankomatů zdarma, využití služby Cash back (výběr hotovosti na pokladně v obchodě současně při placení platební kartou), zřízení studentského konta pro studenty kombinovaného studia, pokud jsou držiteli UNIkarty. UNIkarta je vysoce bezpečná díky fotografii umístěné na kartě. Existuje řada obchodních partnerů, u kterých je možné využít různé slevy²⁰. Tento produkt je součástí studentského konta G2 až po aktivaci platební funkce.

3.3 Československá obchodní banka

Československá obchodní banka je akciovou společností sídlící v Praze. Byla založena v roce 1964 jako bankovní instituce zabývající se poskytováním služeb spojených se zahraničním obchodem a volno měnovými operacemi. V roce 1999 se vlastníkem Československé obchodní banka stala belgická KBC Bank, která je dceřinou společností Skupiny KBC. V roce 2000 Československá obchodní banka převzala Investiční a poštovní banku. Československá obchodní banka působila jak na českém, tak i slovenském trhu do konce roku 2007. K 1. lednu roku 2008 došlo k oddělení těchto dvou trhů. Banka poskytuje služby pro fyzické osoby, malé a střední podniky, nebankovní instituce, privátní bankovníctví. K polovině roku 2008 využívalo služeb Československé obchodní banky přes tři miliony klientů. V maloobchodním (retailovém) bankovníctví se setkáváme s dvěma obchodními variantami společnosti a to jako Československá obchodní banka a Poštovní spořitelna, která poskytuje své služby prostřednictvím sítě České pošty. Československá obchodní banka má 365 poboček a 769 bankomatů umístěných v České republice.

¹⁹ Jedná se o tyto instituce: Vysoké učení technické v Brně, Univerzita Hradec Králové, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Česká zemědělská univerzita v Praze, Slezská univerzita v Opavě

²⁰ Student Agency poskytuje slevy v různých výších na au pair (100% v USA a 20% v Evropě na poplatky), stáže (15 amerických dolarů), jazykové kurzy (1 000 Kč), studium na střední škole v USA, Austrálii a na Novém Zélandě (1 000 Kč), mezinárodní autobusové linky do Anglie, Lucemburska, Belgie, Švédska, Německa, Holandska, Švýcarska, Maďarska a Itálie (10 %). Vzdělávací agentura Tutor poskytuje slevu na přípravné kurzy k přijímacím zkouškám na vysoké školy (5 %), jazykové kurzy (5 %), studijní materiály - odborné knihy, skripta (5 %), pomaturitní kurzy (2%).

3.3.1 Studentské konto Plus

Od roku 2005 nabízí Československá obchodní banka Studentské konto Plus, které bylo nahrazeno Studentským kontem. ČSOB se zaměřila především na zvýhodnění bankovních produktů a služeb nikoliv na partnerské slevy či odměny jako tomu je u ostatních bank. K získání tohoto účtu je zapotřebí dosáhnout stanoveného věku, předložit platné potvrzení o studiu a vložit základní minimální částku ve výši 200 Kč.

Věkové rozmezí

Je určeno mladým lidem od 15 do 28 let. Je tedy určen i pro studenty středních, vysokých a vyšších odborných škol. Studentské konto Plus mohou rovněž získat zahraniční studenti střední, střední odborné, vyšší odborné a vysoké školy, případně studenti min. čtyř semestrálního pomaturitního nástavbového či postgraduálního studia. Studentské konto se neposkytuje zahraničním studentům v rámci krátkodobé stáže v České republice.

Dovršením věku 28 let je Studentské konto automaticky převedeno na některé standardní konto Československé obchodní banky.

Platební karta

VISA Classic Student je mezinárodní embasovanou platební kartou vydávanou k Studentskému kontu Plus. Tato platební karta je vydávána zdarma. Výběry z bankomatů těmito kartami nejsou zpoplatněny. K této kartě lze sjednat pojištění léčebných výloh při cestování do zahraničí, ale také pojištění proti zneužití platební karty, která má chránit finanční prostředky. Zneužití karty je zabezpečeno pinem a ověřením podpisu. Standardní týdenní limit této karty je stanoven na 15 tisíc Kč, ale limit může být dle vlastních potřeb změněn. Kromě výběru z bankomatů je karta používána k platbám na internetu či u obchodníků. Platební karta VISA Classic Student může být zhotovena na základě vlastního návrhu, např. fotografie přátel, mazlíčků, různých motivů, tzv. Image karta, která je navržena prostřednictvím internetu včetně žádosti o tuto kartu. Design je zpoplatněn podle aktuálního sazebníku.

Elektronické bankovníctví

Do elektronického bankovníctví patří služby Mobil 24, Internetbanking 24 a Info 24, které jsou poskytovány zdarma. Mobil 24 je službou přímého bankovníctví, kterou jsou prováděny bankovní operace, ale i podávány aktuální informace o zůstatku na

účtu, prostřednictvím mobilního telefonu. Zřízením této služby lze získat i další službu, Linka 24, která poskytuje služby prostřednictvím mobilního, ale i klasického telefonu. Služby jsou prováděny poradci klientského centra či automatickými hlasovými službami.

Internetbanking 24 patří mezi nejpohodlnější nástroj přímého bankovnínictví. Tento nástroj umožňuje obsluhovat účet, provádět aktivní bankovní operace (např. výpisy z účtu, zůstatek účtu, pohyby na účtu), pasivní bankovní operace (např. příkazy k úhradě, příkazy k inkasu, převody mezi účty klienta) prostřednictvím počítače připojeného k internetu. Součástí Internetbankingu 24 je také služba Linka 24.

V rámci Internetbanking 24 je možno nastavit další službu Info 24, pomocí které je možno získat informace např. o výběrech a vkladech v hotovosti na pobočce banky, zaúčtování plateb zahraničního a tuzemského platebního styku, o aktuálním zůstatku na účtu, kurzovním lístku České národní banky a Československé obchodní banky.

Kontokorent

Pouze studentům vysokých a vyšších odborných škol je nabízena půjčka (povolené přečerpaní účtu) až do výše 20 tisíc Kč na základě předložení ISIC karty, identifikační karty či indexu, přičemž banka neakceptuje papírové potvrzení s razítkem školy. Poskytnutá půjčka musí být splacena dosažením věku 28 let studenta. Tato půjčka pro studenty není zpoplatněna, ale musí být splacena alespoň jednou za 12 měsíců.

Bonus

Studenti v rámci Studentského konta Plus neobdrží žádné bonusy jako tomu je u Komerční banky a České spořitelny.

Se studentským kontem jsou také spojeny výpisy z účtu, ale jejím majitelům do 19 let a studentům od 19 do 28 let není zasílání čtvrtletních výpisů poštou (popřípadě měsíčních výpisů zasílaných elektronicky) zpoplatněno. Nevýhodou tohoto účtu je nemožnost zřízení spořicího účtu ani termínovaného vkladu.

3.4 Shrnutí

Největší věkové rozpětí má Česká spořitelna a Komerční banka (od 15-30 let). Česká spořitelna nabízí konto pouze studentům, Komerční banka a Československá obchodní banka jak mládeži tak studentům. Komerční banka nabízí konto mládeži od 15

do 19 let a studentům od 20 do 30 let. Československá obchodní banka poskytuje konto mládeži od 15 do 19 let a studentům do 28 let.

Všechny tři banky bez výjimky poskytují studentům a mládeži embosovanou platební kartu. Jako jediná banka z těchto tří bank, Komerční banka poskytuje platební kartu E-card, která slouží k bezpečnějšímu nakupování přes Internet, a také platební kartu UNIkartu, kterou mohou studenti využívat až po aktivaci platební funkce.

Součástí kont mají studenti možnost ovládat účet přes elektronické bankovníctví. Zřízení této služby není zpoplatněno, ale každá banka má tyto služby jinak pojmenované.

Maximálně výše kontokorentu u zvolených tří bank je 20 tisíc Kč, u České spořitelny mohou studenti starší 18 let získat Chytrou kartou dalších 20 tisíc Kč, tzn. celkem až 40 tisíc Kč. Z hlediska kontokorentu je tedy nejvýhodnějším studentským účtem Osobní účet Student České spořitelny.

Nejvíce bonusů studentům poskytuje Komerční banka, která jako jediná banka umožňuje studentům získat v rámci konta G2 333 Kč za pravidelné (1x měsíčně) používání platební karty k platbám u obchodníků či za dobíjení mobilu z bankomatu. Dále získají bonus 200 Kč za prokázání platné ISIC karty. Po Komerční bance by následoval Osobní účet Student České spořitelny, u kterého mohou studenti využívat slevy u vybraných obchodníků, což je podmíněno placením platební kartou označenou logem „Partner“. Dále mohou využívat Bonus program či Program výhod. Studentům je poskytován příspěvek ve výši 200 Kč prokázáním ISIC karty. Nejméně výhodnou z hlediska slev a bonusů by se stala Československá obchodní banka, která v rámci Studentského konta Plus nenabízí žádné slevy a bonusy pro studenty.

4. Analýza a vyhodnocení vybraných bankovních produktů

V první části čtvrté kapitoly je nejdříve popsána metodologie rozhodovací analýzy a jednotlivé kroky této metody. V druhé části jsou provedeny propočty, na základě kterých bude vybrán nejvýhodnější studentský účet. K výběru nejvýhodnějšího studentského účtu je použita rozhodovací analýza.

4.1 Teoretické aspekty zvolené metody

Rozhodování patří mezi významné aktivity, které jsou realizovány s cílem vybrat optimální řešení mezi alespoň dvěma možnými variantami.

Rozhodovací analýza patří k nejdůležitějším metodám rozhodování a je definována jako nástroj, který pomáhá s rozhodnutím v případě, že počet zvolených kritérií není omezen, tzv. vícekritériální rozhodovací proces. Na základě zvolených kritérií jsou následně hodnoceny jednotlivé varianty s cílem vybrat optimální variantu.

Rozhodovací analýza je tvořena následujícími kroky, které musí být učiněny subjektem²¹ při rozhodování:

- stanovení problému,
- analýza informací,
- hodnocení užitku variant,
- hodnocení rizik variant,
- vyhodnocení.

Důležitým prvním krokem rozhodovací analýzy je vymezení problému, který má být řešen. Chybné definování problému znamená následné chybné rozhodnutí.

Druhým krokem je analýza informací, která shromažďuje a definuje jednotlivá kritéria, varianty a způsoby možného hodnocení. Kritérii rozumíme vlastnosti, které jsou důležitým předpokladem pro správné vyhodnocení a výběr variant, které jsou určeny k realizaci. Kritéria mohou být vyjádřena kvalitativně či kvantitativně. Kvalitativní kritéria (např. morálka, krása, vůně) jsou vyjádřena slovně oproti kvantitativním kritériím (např. zisk, kapitál, rentabilita, likvidita), která jsou vyjádřena číselně. S kritérii je spojena také jejich váha, kterou je určen větší či menší význam daného kritéria. V rámci analýzy informací jsou také definovány varianty. Variantami se rozumí prvky, které mají být

²¹ Jednotlivec nebo skupina jednotlivců, která se rozhoduje.

porovnávány nebo jsou využívány při výběru v určitém procesu rozhodování. Rozhodovací proces má většinou více než jedno řešení, proto je účelné analyzovat více variant. Systém, ve kterém jsou mimo jiné formulovány varianty a kritéria, je nazýván objektem rozhodování.

Aby mohl být proveden třetí krok, tedy hodnocen užitek jednotlivých variant, musí být kritéria pevně stanovena a vyčíslena. Číselné vyjádření kritérií by mělo vyplynout ze shromážděných informací, které pro lepší zpřehlednění je vhodné znázornit do tabulky. Pro výběr nejvýhodnější varianty z hlediska užitelnosti slouží tři matice, konkrétně matice absolutních, prostých a vážených užitelností. Nejdříve je sestavena matice absolutních užitelností, která znázorňuje vstupní údaje zadaných kritérií. Poté může být sestavena matice prostých užitelností, která nám říká, na kolik se zvolená kritéria blíží ideální variantě. V matici prostých užitelností jsou hodnoty z matice absolutních užitelností procentně vyjádřeny a to tak, že nejpříznivější hodnotě stanoveného kritéria je přiřazeno 100 %, nejméně příznivé hodnotě (a) je přiřazeno 0 %. Hodnotám ostatních variant (c) je přiřazeno x %. X je vypočítáno ze vzorce

$$x = \frac{c}{a} \cdot 100, \quad (4.1)$$

kde x vyjadřuje procentní hodnotu dané varianty c , a je hodnota nejhorší varianty, c je hodnota ostatních variant. Poslední maticí je matice vážených užitelností, která je sestavená vynásobením hodnot kritérií z matice prostých užitelností váhou, která je přiřazena danému kritériu. Následně jsou vypočítané hodnoty sečteny. Z matice vážených užitelností vyloupe optimální varianta (max) stanoveného problému, která je stanovena jako maximální hodnota daného kritéria z přítomných variant, tedy váha $x \cdot 100$. Jednotlivé maximální hodnoty jsou následně sečteny. Nejvýhodnější varianta je zjištěna dle nejvyšší hodnoty relativní užitelnosti (U) v %, která je vypočítána dle vztahu č. 4.2, jako podíl variant na maximální hodnotě daného kritéria. Relativní užitelnost nám říká, na kolik procent daná varianta splňuje požadavky.

$$U = \frac{\sum v}{\sum_{\max}} \cdot 100, \quad (4.2)$$

kde U vyjadřuje relativní užitnost, $\sum v$ představuje součet hodnot dané varianty, \sum_{\max} je celkový součet maximálních hodnot daného kritéria. Váha jednotlivých kritérií může být zjištěna prostřednictvím několika metod (např. metoda pořadí, párového srovnání, bodovací), které budou popsány níže a saatyho metoda, která je od ostatních více komplikovaná.

Čtvrtý krok (hodnocení rizik variant) je uskutečňován podobně jak krok třetí. Nejdříve jsou určena jednotlivá hrozící rizika, jejichž výše je zobrazena v matici prostých rizik. Hodnoty z matice prostých rizik jsou vypočítány vztahem:

$$r = P \cdot 100, \quad (4.3)$$

kde r představuje procentní výpočet rizika, P vyjadřuje hodnotu pravděpodobnosti vzniku nepříznivého jevu (rizika), která je vypočítána dle následujícího vzorce:

$$P = \frac{m}{n}, \quad (4.4)$$

kde m je počet všech příznivých případů a n je počet všech možných případů. Stejně jako kritérium má riziko odlišné váhy, jejichž aplikaci na matici prostých rizik je vytvořena matice vážených rizik. V matici vážených rizik jsou jednotlivé pravděpodobné hodnoty rizika (P) z matice prostých užitností, vynásobeny váhou. Tímto propočtem jsme obdrželi stupeň ohrožení (SO) - riziko. V matici vážených rizik sloupec max představuje maximalizaci všech rizik, které je přiřazeno 100 %. Tímto je získána maximální nepříznivá varianta. Podle toho je pak určováno relativní riziko R (relativní stupeň ohrožení) dle vztahu č. 4.4 tzn., nakolik se maximálně nepříznivé variantě blíží daná nepříznivá varianta. Čím je výsledné procento větší, tím je daná varianta rizikovější.

$$R = \frac{\sum SO_v}{\sum \max_{so}} \cdot 100, \quad (4.5)$$

kde R představuje relativní riziko, $\sum SO_v$ představuje součet stupně ohrožení dané varianty, $\sum \max_{so}$ představuje součet maximálních rizik (stupně ohrožení).

Posledním krokem je vyhodnocení získaných výsledků, tedy je vypočítán celkový výsledný efekt (E) v %, kterému může ještě předcházet globální hodnocení, ve kterém jsou varianty seřazeny dle jejich užitností a rizik. Vedle globálního hodnocení existuje i analytické, jehož podstatou je vytváření představ o každé zvolené variantě na základě jejich předností, výhod, nevýhod či rizik. Výsledný efekt je možno vypočítat následujícími vztahy:

$$- E = U - R, \quad (4.6)$$

$$- E = \frac{U}{R}, \quad (4.7)$$

kde E je výsledný efekt, U je relativně vyjádřena hodnota užitnosti, R představuje relativně vyjádřenou hodnotu rizika. Všechny možnosti výpočtů vedou k určení výsledného efektu a jsou používány k přesnějšímu odlišení variant tam, kde je výsledný efekt shodný nebo jen málo odlišný. Nejvýhodnější by měla být varianta s největším efektem, tedy varianta, ve které relativní užitnost převažuje nad relativním rizikem.

Podle výše popsaných kroků je postupováno v části 4.2 čtvrté kapitoly, jejímž cílem bude vybrat nejvýhodnější studentský účet.

Metody stanovení vah kritérií

Stanovení vah kritérií bývá výchozím krokem k vyřešení stanoveného problému. Pro stanovení jednotlivých vah existuje řada metod. Mezi ty nejpoužívanější patří metoda pořadí, bodovací a párového srovnání.

Metoda pořadí a bodovací je řazena mezi metody jednodušší a méně náročné, ale i tak poskytují dobré výsledky.

Metodou pořadí jsou jednotlivá kritéria seřazena dle důležitosti od nejdůležitějšího po nejméně důležité tzn., že nejdůležitějšímu kritériu je přiřazena n hodnota, tedy hodnota, která odpovídá celkovému počtu zvolených kritérií, druhému nejdůležitějšímu kritériu je přiřazena hodnota $n-1$, atd. Nejméně důležitému kritériu je vždy přiřazena hodnota 1. Váha

každého kritéria je stanovena dle vztahu 4.8 tzn., že jsou sečteny hodnoty jednotlivých kritérií a následně jsou hodnoty jednotlivých kritérií vyděleny celkovým součtem.

$$w_j = \frac{b_j}{\sum_{k=1}^n b_k}, \text{ pro } j = 1, 2, \dots, n, \quad (4.8)$$

kde w_j představuje normovanou hodnotu váhy, $\sum b_j$ vyjadřuje celkový součet počtu bodů j-tého kritéria, b_j představuje počet bodů j-tého kritéria, n je celkový počet kritérií.

Smyslem bodovací metody je přiřazení určitého počtu bodů každé zvolené variantě v rámci určené bodovací stupnice. Bodovací stupnice bývá sestavená v různém rozsahu (např. 1 - 5, 1 - 10, příp. 1 - 100). Váha dle bodovací metody je vypočítána stejně jako u předchozí metody, tedy vztahem č. 4.8. Přiřazené body jednotlivým kritériím jsou sečteny a následně vynásobeny celkovým počtem bodů.

Podstatou metody párového srovnání, je vzájemné porovnání dvou kritérií, přičemž je vždy jedno kritérium preferováno před druhým. Detailní postup porovnání jednotlivých kritérií je zobrazeno v tab. č. 4.1. Preferované kritérium je zapsáno do tzv. Fullerova trojúhelníku (pyramidy), který obsahuje tolik sloupců, kolik je kritérií. První sloupec obsahuje přehled všech kritérií. Ve druhém sloupci jsou zapsána preferována kritéria z prvního sloupce, tedy ty, které jsou získané porovnáním prvního kritéria s druhým, druhého se třetím atd. Třetí sloupec je sestaven tak, že jednotlivá kritéria z prvního sloupce jsou porovnána s ob jedním kritériem, tedy první se třetím, druhé se čtvrtým atd. Hodnoty ve čtvrtém sloupci jsou výsledkem porovnání ob dvě kritéria, tedy prvního se čtvrtým, druhého s pátým atd. V dalších sloupcích jsou kritéria porovnána ob tři, ob čtyři atd. Párové srovnání lze provést také tak, že dané kritérium z prvního sloupce je porovnáno se všemi ostatními kritérii tzn., že kritérium K1 je porovnáno s kritériem K2, poté následuje porovnání K1 s K3, K1 s K4 atd. Kritérium K2 je porovnáno s K3, poté K2 s K4, atd. Takto je postupováno i u všech ostatních kritérií. Jednotlivá preferována kritéria získané porovnáním jsou zapsána do řádků jednotlivých sloupců (Fullerova trojúhelníku) porovnávaného kritéria.

Tab. č. 4.1: Postup párového srovnání

Sloupec 1	Sloupec 2	Sloupec 3	Sloupec 4	Sloupec 5	Sloupec 6
K1	K1:K2	K1:K3	K1:K4	K1:K5	K1:K6
K2	K2:K3	K2:K4	K2:K5	K2:K6	-
K3	K3:K4	K3:K5	K3:K6	-	-
K4	K4:K5	K4:K6	-	-	-
K5	K5:K6	-	-	-	-
K6	-	-	-	-	-

Zdroj: Vlastní vypracování, (2009)

Po provedeném porovnání následuje určení vah. Konečnému určení vah předchází stanovení počtu preferencí (skutečných srovnání) a pořadí. Počet preferencí je stanoven tak, že jednotlivá preferovaná kritéria z Fullerova trojúhelníku jsou sečtena. Při sečtení je vynechán první sloupec, který nevypovídá nic o našich preferencích. Následně počet preferencí zjištěn z Fullerova trojúhelníku bude sečten (celkový počet uskutečněných srovnání) a ověřen vzorcem č. 4.9. Pokud bylo dobře postupováno, součet počtu preferencí zjištěného ve Fullerově trojúhelníku bude roven výsledku vzorce

$$N = \frac{k \cdot (k - 1)}{2}, \quad (4.9)$$

kde N představuje celkový počet preferencí, k je počet kritérií. Pořadí jednotlivých kritérií je stanoveno tak, že nejvíce preferovanému kritériu (zjištěno počtem preferencí) je přiřazena hodnota 1, následujícímu kritériu hodnota 2, atd. a nejméně preferovanému kritériu je přiřazena hodnota, která odpovídá celkovému počtu kritérií. Následuje určení vah dle pořadí jednotlivých kritérií. Kritériu, kterému byla přiřazena hodnota 1 je přidělena hodnota váhy, která odpovídá celkovému počtu kritérií. Zjednodušeně lze říci, že pořadí jednotlivých kritérií je seřazeno sestupně podle nejmenší hodnoty počtu preferencí a váhy vzestupně taktéž podle nejmenší hodnoty počtu preferencí. Při stanovení vah musí být splněno, že více preferované kritérium musí mít větší váhu než méně preferované kritérium.

4.2 Výběr nejvýhodnějšího studentského účtu

V druhé části čtvrté kapitoly jsou provedeny jednotlivé kroky rozhodovací analýzy, konkrétně stanovení problémů, analýza informací, hodnocení užítu variant, hodnocení

rizik variant, zjištění výsledného efektu, na základě kterých bude vybrán nejvýhodnější studentský účet.

Stanovení problémů

Student si chce zřídit studentský účet. Svůj účet bude používat k výběrům hotovosti, k příchozím platbám (z brigád, kapesného od rodičů), výdělků v hotovosti bude ukládat na účet. V rámci svého účtu by si chtěl zřídit přímé bankovníctví.

Analýza informací

V tomto kroku shrneme všechny potřebné informace o jednotlivých variantách a kritériích, které budou následně použity pro výběr nejvýhodnějšího studentského účtu.

Studentské účty budou srovnávány u tří již zvolených bank, konkrétně u České spořitelny (ČS) – Osobní účet Student, Komerční banky (KB) – nadstandardní verze G2 a Československé obchodní banky (ČSOB) – Studentské konto Plus. Student požaduje, aby vedení účtu bylo max. za 15 Kč měsíčně; výběry z bankomatu vlastní banky byly zcela zdarma; aby bylo přímé bankovníctví součástí konta; vklad peněz max. za 5 Kč; a přijaté platby z jiné a stejné banky zcela zdarma.

V rámci Osobního účtu Student České spořitelny v úrovni Standard budou zvoleny následující 3 služby zdarma: embosovaná platební karta, výběry z bankomatu v rámci České spořitelny zdarma a SERVIS 24. Jelikož byla zvolena další služba navíc (platby v rámci České spořitelny) je vedení účtu zpoplatněno. U konta G2 Komerční banky bude zvolena nadstandardní verze.

Výše poplatků za stanovené bankovní operace jsou uvedeny v sazebnících jednotlivých bank a shromážděny v tab. č. 4.2.

Tab. č. 4.2: Vstupní údaje

Kritéria	Měrná jednotka	Varianty		
		ČS - Student	KB – G2	ČSOB - Plus
K1 (Vedení účtu)	Kč	40	20	0
K2 (Výběr z bankomatu)	-	ANO	ANO	ANO
K3 (Přímé bankovníctví)	-	ANO	ANO	ANO
K4 (Vklad)	Kč	8	0	9
K5 (Přijatá platba z jiné banky)	Kč	7	2	0
K6 (Přijatá platba ze stejné banky)	Kč	5	0	0

Zdroj: Sazebníky jednotlivých bank

Hodnocení užitku variant

Nejdříve je sestavena matice absolutních užitností, která je zobrazena v tab. č. 4.3. Do matice absolutních užitností jsou přeneseny hodnoty jednotlivých kritérií z tab. č. 4.2.

Tab. č. 4.3: Matice absolutních užitností

Kritéria	Měrná jednotka	Varianty		
		ČS - Student	KB – G2	ČSOB - Plus
K1 (Vedení účtu)	Kč	40	20	0
K2 (Výběr z bankomatu)	-	ANO	ANO	ANO
K3 (Přímé bankovníctví)	-	ANO	ANO	ANO
K4 (Vklad)	Kč	8	0	9
K5 (Přijatá platba z jiné banky)	Kč	7	2	0
K6 (Přijatá platba ze stejné banky)	Kč	5	0	0

Zdroj: Vlastní vypracování, (rok 2009)

Hodnoty z matice absolutních užitností jsou podkladem pro sestavení matice prostých užitností, která je zobrazena v tab. č. 4.4, kde nejvyššímu poplatku je přiřazeno 0 %, nejnižšímu poplatku 100 % a poslední hodnota je vypočítaná dle vztahu. č. 4.1. Propočty hodnot uvedených v matici prostých užitností jsou uvedeny v příloze č. 1.

Pro tuto matici je charakteristické, že čím větší hodnota, tím větší spokojenost s kritériem určené varianty.

Tab. č. 4.4: Matice prostých užitností

Kritéria	Měrná jednotka	Varianty		
		ČS - Student	KB – G2	ČSOB - Plus
K1 (Vedení účtu)	%	0	50	100
K2 (Výběr z bankomatu)	%	100	100	100
K3 (Přímé bankovníctví)	%	100	100	100
K4 (Vklad)	%	89	100	0
K5 (Přijatá platba z jiné banky)	%	0	29	100
K6 (Přijatá platba ze stejné banky)	%	0	100	100

Zdroj: Vlastní vypracování, (2009)

Z matice prostých užitností je zřejmé, že Studentské Konto Plus Československé obchodní banky se jeví jako nejvýhodnější, a to proto, že u této varianty je ze zadaných kritérií v rámci studentského konta zpoplatněn pouze vklad, který má ovšem poplatek za tuto bankovní službu nejvyšší oproti ostatním variantám, proto je mu přiřazeno 0 %.

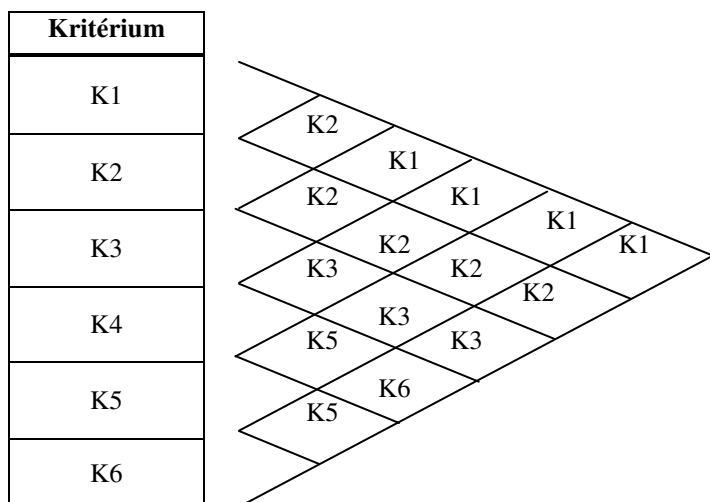
Aby mohla být sestavena matice vážených užitností, musí být stanoveny váhy jednotlivých kritérií. Váha bude stanovena pomocí metody párového srovnání.

Párové srovnání je provedeno dle postupu uvedeného v tab. č. 4.1. Počet preferencí jednotlivých kritérií tzn. kolikrát bylo dané kritérium preferováno, je zjištěn z jednotlivých sloupců Fullerova trojúhelníku (pyramidy) znázorněných v obrázku č. 4.1. Zjištěný počet preferencí z Fullerova trojúhelníku bude ověřen vzorcem č. 4.9.

$$N = \frac{6 \cdot (6 - 1)}{2} = 15$$

Celkový počet preferencí je tedy 15.

Obrázek č. 4.1: Párové srovnání kritérií (Fullerův trojúhelník)

Zdroj: Vlastní vypracování, (2009)

Zjištěný počet preferencí jednotlivých kritérií je přenesen do tab. č. 4.5. Tento počet preferencí je podkladem pro výpočet pořadí a vah, jak je uvedeno v téže tabulce.

Tab. č. 4.5: Stanovení vah

	Počet preferencí	Pořadí	Váhy
K1 (Vedení účtu)	4	2	5
K2 (Výběr z bankomatu)	5	1	6
K3 (Přímé bankovníctví)	3	3	4
K4 (Vklad)	0	6	1
K5 (Přijatá platba z jiné banky)	2	4	3
K6 (Přijatá platba ze stejné banky)	1	5	2
Σ - součet	15		

Zdroj: Vlastní vypracování, (2009)

Z tabulky č. 4.5 je zřejmé, že celkový počet preferencí zjištěn dle Fullerova trojúhelníku je roven celkovému počtu preferencí, který byl zjištěn vztahem č. 4.9.

Největší váhu pro studenty mají výběry z bankomatu a nejmenší váhu vklady hotovosti na účet.

Na základě takto stanovených vah může být již zpracována matice vážených užitností, pomocí které bude zjištěna nejvýhodnější varianta z hlediska užitnosti, a to tak, že hodnoty z matice prostých užitností jsou vynásobeny váhou z tab. č. 4.5, která je přiřazena ke konkrétnímu kritériu. Relativní užitnost (U) daných variant je následně stanovena z maximální užitnosti, tedy vztahem č. 4.2.

Tab. č. 4.6: Matice vážených užitností

Kritéria	váha	Varianty			MAX
		ČS - Student	KB – G2	ČSOB - Plus	
K1 (Vedení účtu)	5	0	250	500	500
K2 (Výběr z bankomatu)	6	600	600	600	600
K3 (Přímé bankovníctví)	4	400	400	400	400
K4 (Vklad)	1	89	100	0	100
K5 (Přijatá platba z jiné banky)	3	0	87	300	300
K6 (Přijatá platba ze stejné banky)	2	0	200	200	200
Σ - součet		1089	1637	2000	2100
U - relativní užitnost		52 %	78 %	95 %	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování, (2009)

Nejvýhodnějším je Studentské konto Plus Československé obchodní banky, jehož relativní užitnost je 95 %, a to proto, že ze zvolených kritérií má zpoplatněny pouze vklady. Následuje konto G2 Komerční banky s hodnotou relativní užitnosti 78 %. Nejméně výhodným je Osobní účet Student Česká spořitelny, jehož užitnost je pouze ve výši 52 %.

Hodnocení rizik variant

Významným faktorem ovlivňujícím rozhodování je také postoj k riziku, který je chápáný jako ochota nebo neochota subjektu rozhodovat v podmínkách rizika a přijímat v takových podmínkách rozhodnutí.

Na posouzení nejvýhodnějšího účtu mají vliv rizika respektive pravděpodobnost vzniku nepříznivých jevů, a to, že v případě potřeby **nebude** mít student poblíž pobočku nebo bankomat tří bank, konkrétně České spořitelny, Komerční banky a Československé obchodní banky.

Výsledné hodnoty pravděpodobnosti vzniku nepříznivého jevu (P) jsou vypočteny v příloze č. 2. V tab. č. 4.7 jsou zjištěné hodnoty pravděpodobnosti procentně vyjádřeny dle vztahu č. 4.3.

Tab. č. 4.7: Matice prostých rizik

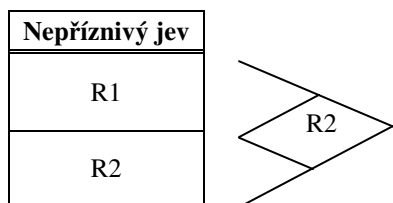
Nepříznivé jevy	Varianty		
	ČS - Student	KB – G2	ČSOB - Plus
R1(bankomat)	43 %	58 %	55 %
R2(pobočka)	44 %	58 %	60 %

Zdroj: Vlastní zpracování, (2009)

Nejmenší riziko, že student nebude mít poblíž pobočku nebo bankomat k využívání bankovních služeb v rámci studentského účtu je u České spořitelny, která nabízí Osobní účet Student. Nejvyšší riziko, že student nebude mít poblíž bankomat je u Komerční banky poskytující konto G2 a nejvyšší riziko, že student nebude mít poblíž pobočku je u Československé obchodní banky, která poskytuje Studentské konto Plus.

K výpočtu relativního rizika (R) je nutné znát váhu, která je vypočítána dle párového srovnání uvedeného v obrázku č. 4.2 a zobrazena v tab. č. 4.8.

Obrázek č. 4.2.: Párové srovnání nepříznivých jevů (Fullerův trojúhelník)

Zdroj: Vlastní vypracování, (2009)

Pro studenta má větší váhu, že **nebude** mít poblíž pobočku své banky, než kdyby neměl poblíž bankomat své banky.

Párové srovnání nepříznivých jevů je provedeno stejným způsobem jako párové srovnání kritérií uvedených v obrázku č. 4.1 tzn., že je zjištěn nejdříve počet preferencí dle Fullerova trojúhelníku a následně celkový počet preferencí je ověřen vztahem č. 4.9.

$$N = \frac{2 \cdot (2-1)}{2} = 1$$

Celkový počet preferencí je tedy 1. Po stanovení počtů preferencí následuje určení pořadí a vah jak je znázorněno v tab. č. 4.8.

Tab. č. 4.8: Pořadí jednotlivých rizik a určení vah

	Počet preferencí	Pořadí	Váhy
R1 (bankomat)	0	2	1
R2 (pobočka)	1	1	2
Σ - součet	1		

Zdroj: Vlastní vypracování, (2009)

Z tab. č. 4.8 je zřejmé, že bylo postupováno správně, protože počet preferencí zjištěn dle Fullerova trojúhelníku se rovná počtu preferencí zjištěného pomocí vztahu č. 4.9.

Z tab. č. 4.8 je také zřejmé, že pro studenta má větší váhu, že poblíž nebude pobočka než kdyby nebyl poblíž bankomat.

Na základě takto stanovených vah může být již zpracována matice vážených rizik (tab. č. 4.9), kterou bude zjištěna nejméně riziková varianta, a to tak, že hodnoty pravděpodobnosti vypočítaných v příloze č. 2 jsou vynásobeny váhou z tab. č. 4.8, která je přiřazena ke konkrétnímu riziku. Relativní riziko (R) dané varianty je následně stanoveno z maximálního rizika, tedy vztahem č. 4.5.

Tab. č. 4.9: Matice vážených rizik

Nepříznivé jevy	Váha	Varianty						MAX	
		ČS - Student		KB – G2		ČSOB - Plus			
		P	SO	P	SO	P	SO	P	SO
R1 (bankomat)	1	0,43	0,43	0,58	0,58	0,55	0,55	1	1
R2 (pobočka)	2	0,44	0,88	0,58	1,16	0,60	1,20	1	2
Σ - součet		-	1,31	-	1,74	-	1,75		3
R – relativní riziko			43,6 %		58,0 %		58,3 %		100 %

Zdroj: Vlastní zpracování, (2009)

Nejméně rizikovou bankou je Česká spořitelna s Osobním účtem Student, protože výsledné procento relativního rizika (43,6 %) je nejnižší. Druhou nejméně rizikovou bankou je Komerční banka s kontem G2, jejíž procento relativního rizika je 58 %, nejrizikovější bankou je Československá obchodní banka se Studentským kontem Plus, která má nejvyšší procento relativního rizika (58,3 %).

Konečné srovnání (globální hodnocení) jednotlivých variant z hlediska užitečnosti a rizika je zobrazeno v tab. č. 4.10.

Tab. č. 4.10: Globální hodnocení

	Pořadí	1.	2.	3.
U	podle relativní užitečnosti	ČSOB - Plus	KB – G2	ČS - Student
R	podle relativního rizika	ČS - Student	KB – G2	ČSOB - Plus

Zdroj: Vlastní vypracování, (2009)

Na základě globálního posouzení je z hlediska užitečnosti nejlépe hodnoceno Studentské konto Plus Československé obchodní banky a nejmenší užitečnost přináší Osobní účet Student České spořitelny. Nejmenší riziko vykazuje Česká spořitelna s Osobním účtem Student a nejvyšší Československá obchodní banka se Studentským kontem Plus.

Výsledný efekt, který je zobrazen v tab. č. 4.11, je možno vypočítat několika způsoby, což vede k přesnějšímu určení výsledků. Hodnoty z řádku relativní užitečnosti jsou vzaty z tab. č. 4.6 (matice vážených užitečností) a hodnoty relativního rizika z tab. č. 4.9 (matice vážených rizik). Hodnoty výsledného efektu jsou vypočítány dle vztahů 4.6, 4.7, a znázorněných v tab. č. 4.11.

Tab. č. 4.11: Výsledný efekt

		ČS - Student	KB – G2	ČSOB - Plus
U	relativní užitnost	52	78	95
R	relativní riziko	43,6	58	58,3
E	výsledný efekt (U-R)	8,4	20	36,7
E	výsledný efekt (U/R)	1,2	1,3	1,6

Zdroj: Vlastní vypracování, (rok 2009)

Nejlepší variantou je ta, která má nejvyšší výsledné efekty (tzn., že má nejvyšší převahu relativní užitnosti nad relativním rizikem), tedy Studentské konto Plus, které je v nabídce Československé obchodní banky. Studentské konto Plus je určeno mladým lidem ve věku od 15 do 28 let s řadou důležitých služeb zdarma. V rámci tohoto konta je poskytováno zdarma vedení účtu, výběry z bankomatů, elektronické bankovníctví, příchozí platební transakce z jiné a stejné banky. Zpoplatněny jsou vklady hotovosti, ale mezi studenty a mládeží jsou méně využívány.

V pořadí druhým nejvýhodnějším je konto G2 Komerční banky určeno mládeži od 15 do 19 let a studentům od 20 do 30 let. Studenti i mladí lidé mají zpoplatněno vedení účtu a příchozí platby z jiné banky.

Nejméně výhodným, s nejmenšími výslednými efekty (nejnižší převaha relativní užitnosti nad relativním rizikem) je Osobní účet Student, který poskytuje Česká spořitelna pouze studentům od 15 do 30 let. Studenti mají zdarma pouze výběry z bankomatu v rámci České spořitelny a SERVIS 24, a to proto, že tyto služby byly vybrány jako služby zdarma v rámci programu Standard. Vedení účtu je zpoplatněno a to proto, že byla zvolena další služba navíc (příchozí platby).

5. Závěr

Bankovníctví je velmi složitou oblastí a jeho vývoj je ovlivňován jak vědecko - technickým pokrokem, tak neustále rostoucími požadavky ze strany klientů, což vede ke zkvalitňování a vytváření nových produktů.

Z velmi široké nabídky služeb, které banky poskytují, byla vybrána studentská konta. V současné době jsou studentské účty v nabídce desítky bankovních institucí, které usilují o získání co největšího počtu studentů, a proto se snaží vytvořit takové podmínky, které jsou pro ně nejvýhodnější. Pro vypracování této bakalářské práce byly vybrány tři největší banky - Česká spořitelna, Komerční banka, Československá obchodní banka.

Cílem této bakalářské práce bylo vybrání nejvýhodnějšího studentského účtu u tří zvolených bank s pomocí vícekritériální analýzy, k jejíž vypracování jsou stanovena kritéria, konkrétně vedení účtu, výběry z bankomatů, přímé bankovníctví, vklady hotovosti, přijaté platby z jiné a stejné banky.

Tato bakalářská práce je rozdělena do pěti kapitol. První kapitola zahrnuje úvod a pátá kapitola závěr.

Druhá kapitola je zaměřena na popis základních pojmů, jako je banka, bankovní systém a bankovní produkt. Dále jsou vysvětleny depozitní bankovní produkty a jejich členění.

V třetí kapitole jsou uvedeny jak základní informace o zvolených bankách, tak jsou analyzovány jejich studentská konta, konkrétně Osobní účet Student České spořitelny, konto G2 Komerční banky, Studentské konto Plus Československé obchodní banky.

Čtvrtá kapitola je rozdělena na dvě části. V první části je popsána metodologie rozhodovací analýzy a jednotlivé kroky této metody. V druhé části jsou provedeny výpočty, na základě kterých byl vybrán nejvýhodnější studentský účet. Pomocí zvolených kritérií bylo vybráno jako nejvýhodnější Studentské konto Plus Československé obchodní banky, protože vykazuje nejvyšší výsledný efekt získaný jako rozdíl nebo podíl užitenosti a rizika. Druhým nejvýhodnějším studentským kontem je konto G2 Komerční banky a nejméně výhodným Osobní účet Student České spořitelny, protože má nejnižší výsledný efekt.

Seznam literatury

Knižní publikace

1. BLAŽEK, Jiří; UKLEIN, Jiří. *Bankovníctví*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Doplněk, 1997. 188 s. ISBN 80-210-1715-5; ISBN 80-85765-91-8.
2. DVOŘÁK, Petr. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha: Linde, 2005. 681 s. ISBN 80-7201-515-X.
3. JÜNGER, Josef; MORAVCOVÁ, Eva; ZONKOVÁ, Zdeňka. *Rozhodovací procesy – metody rozhodování*. 1. vyd. Ostrava: Vysoká škola báňská, 1987. 184 s.
4. KALABIS, Zbyněk. *Bankovní služby v praxi*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2005. 148 s. ISBN 80-251-0882-1.
5. PŮLPANOVÁ, Stanislava. *Komerční bankovníctví v České republice*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2007. 335 s. ISBN 978-80-245-1180-1.
6. PŮLPAN, Karel; DUCHÁČKOVÁ, Eva; MUSÍLEK, Petr; PŮLPANOVÁ, Stanislava; VESELÁ, Jitka. *Slovník bankovníctví, pojišťovnictví a kapitálových trhů*. 1. vyd. Praha: Public History, 1998. 328 s. ISBN 80-902193-2-2.
7. RADOVÁ, Jarmila; DVOŘÁK, Petr; MÁLEK, Jiří. *Finanční matematika pro každého*. 6. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 291 s. ISBN 978-80-247-2233-7.
8. RAMÍK, Jaroslav. *Vícekriteriální rozhodování – Analytický hierarchický proces*. 1. vyd. Karviná: Obchodně podnikatelská fakulta. 1999. 210 s. ISBN 80-7248-047-2.
9. REVENDA, Zbyněk; MANDEL, Martin; KODERA, Jan; MUSÍLEK, Petr; DVOŘÁK Petr; BRADA, Jaroslav. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 3. vyd. Praha: Management Press, 2000. 634 s. ISBN 80-7261-031-7.
10. ZEMAN, Václav; MELUZÍN, Tomáš. *Bankovníctví*. 2. vyd. Brno: Akademické nakladatelství Cerm, 2008. 99 s. ISBN 978-80-214-3580-3.

Elektronické zdroje

1. *Česká spořitelna, a. s.* [online]. 2009, [cit. 2009-02-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka>>.
2. *Československá obchodní banka, a. s.* [online]. 2009, [cit. 2009-02-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.csob.cz/cz/Stranky/default.aspx>>.
3. *Komerční banka, a. s.* [online]. 2009, [cit. 2009-02-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.kb.cz/>>.

4. *Pojištění vkladů se zvyšuje do 50.000 eur* [online]. 2009, [cit. 2009-01-15]. Dostupný z WWW: <http://www.financninoviny.cz/index_view.php?id=343609>. ISSN: 1213-4996.
5. *Studentský účet* [online]. 2009, [cit. 2009-03-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.studentsky-ucet.cz/>>.
6. ŠENOVSKÝ, Pavel. *Modelování rozhodovacích procesů* [online]. 2006, [cit. 2009-04-02]. Dostupný z WWW: <http://www.ekf.vsb.cz/shared/uploadedfiles/ekf/EkF_SME_07_004_B.pdf>.
7. *Studentské konto Plus se setkalo s velkým zájmem* [online]. 2009, [cit. 2009-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.bankovnipoplatky.com/studentske-konto-plus-se-setkalo-s-velikym-zajmem-7110.html>>.

Ostatní zdroje

1. Vyhláška č. 90/2006 Sb., o finančních zdrojích poskytnutých pobočce zahraniční bankou.
2. Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance.
3. Zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření.
4. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

Seznam zkratek

ČNB	Česká národní banka
ČS	Česká spořitelna
ČSOB	Československá obchodní banka
KB	Komerční banka
Kč	Korun českých

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB- TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst.3);
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 07.05.2009

Aneta Bijoková
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:
U Školy 1095
735 53 DOLNÍ LUTYNĚ

Seznam příloh

Příloha č. 1 Výpočet hodnot v matici prostých užitností

Příloha č. 2 Výpočet pravděpodobnosti vzniku nepříznivých jevů

Výpočet hodnot v matici prostých užitností

Pro výpočet ostatních hodnot v matici prostých užitností je použit vzorec č. 4.1:

$$x = \frac{c}{a} \cdot 100,$$

kde x je procento dané varianty, c představuje je hodnota druhého nejnižšího poplatku, a představuje nejvyšší poplatek.

K1

Nadstandardní verzi G2 KB je přiřazena hodnota **50**, která je vypočtena, na základě údajů z tab. č. 4.1 následovně:

$$x = \frac{20}{40} \cdot 100$$

K4

Osobnímu účtu Student ČS je přiřazena hodnota **89**, která je vypočtena, na základě údajů z tab. č. 4.1 následovně:

$$x = \frac{8}{9} \cdot 100$$

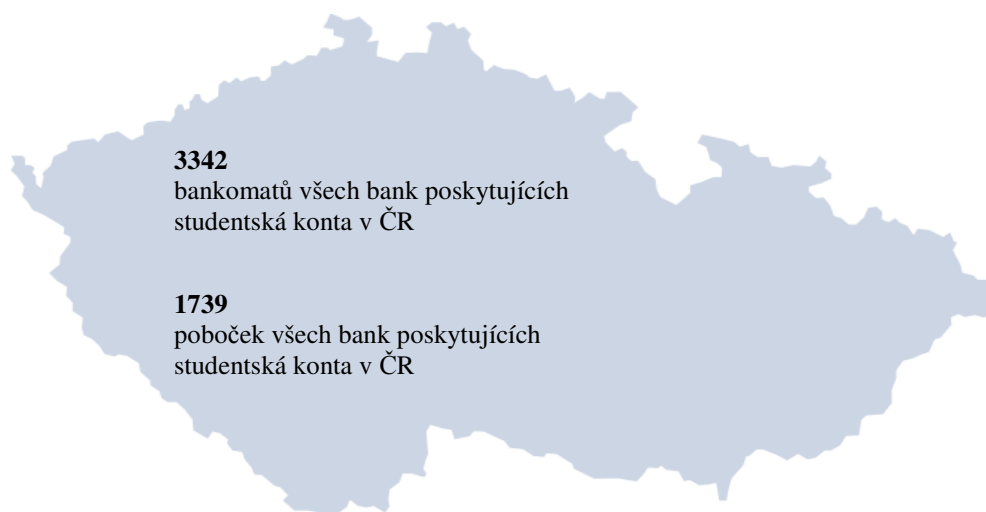
K5

Nadstandardní verzi G2 KB je přiřazena hodnota **29**, která je vypočtena, na základě údajů z tab. č. 4.1 následovně:

$$x = \frac{2}{7} \cdot 100$$

Příloha č. 2

Výpočet pravděpodobnosti vzniku nepříznivých jevů

Na českém bankovním trhu se nachází 3342 bankomatů a 1739 poboček všech bank poskytující studentská konta a pozornost bude věnována České spořitelně, Komerční bance, Československé obchodní bance. U těchto bank budou porovnávány počty bankomatů a počty poboček, které následně budou použity pro výpočet rizika.

Tab. č. 4.12: Počet bankomatů a poboček zvolených bank

	Česká spořitelna	Komerční banka	ČSOB
Bankomat	1170	673	769
Pobočka	646	394	365

Zdroj: Výroční zprávy bank

Výpočet rizik - pravděpodobnosti

Pravděpodobnost, že student nebude mít poblíž pobočku nebo bankomat zvolených bank je vypočítána dle vztahu č. 4.4:

$$P = \frac{m}{n},$$

kde P vyjadřuje pravděpodobnost, že nebude poblíž bankomat nebo pobočka, n představuje celkový počet všech bankomatů nebo poboček bank poskytujících

studentská konta, hodnota m představuje počet bankomatů nebo poboček, které nepatří zvolenému typu banky.

Aby bylo zjištěno kolik bankomatů nepatří zvolenému typu banky, budou sečteny bankomaty dvou zbylých bank. Jelikož na bankovním trhu jsou i jiné banky poskytující studentská konta, student má možnost využívat služby i jiných bank, ale v úvahu bere pouze jenom tři zvolené banky a jejich počet bankomatů. Stejně je postupováno i v případě druhého nepříznivého jevu tzn., že student nebude mít poblíž pobočku tří bank.

Bankomat

Česká spořitelna

$$P_B = \frac{673 + 769}{3342} = \frac{1442}{3342} = 0,43$$

Komerční banka

$$P_B = \frac{1170 + 769}{3342} = \frac{1939}{3342} = 0,58$$

Československá obchodní banka

$$P_B = \frac{1170 + 673}{3342} = \frac{1843}{3342} = 0,55$$

Pobočka

Česká spořitelna

$$P_p = \frac{394 + 365}{1739} = \frac{759}{1739} = 0,44$$

Komerční banka

$$P_p = \frac{646 + 365}{1739} = \frac{1011}{1739} = 0,58$$

Československá obchodní banka

$$Pp = \frac{646 + 394}{1739} = \frac{1040}{1739} = 0,60$$